

I. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

I.1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΜΕΤΡΟ 41: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Υπομέτρο L123: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων

Τίτλος Υπομέτρου: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων

Κωδικός Υπομέτρου: L123

Λογική της παρέμβασης: Ένας από τους βασικούς στόχους του Τοπικού Προγράμματος Leader είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή και αγροδιατροφικού τομέα μέσα από την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών προϊόντων. Η μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων είναι δράσεις οι οποίες προσδίδουν αυξημένη προστιθέμενη αξία στα αγροτικά προϊόντα και οι οποίες αποτελούν τους στόχους ενίσχυσης του παρόντος υπομέτρου.

Ο μεταποιητικός τομέας των αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της Ελληνικής οικονομίας. Παρόλα αυτά εμφανίζει μια έντονη διαφοροποίηση σε ότι αφορά τον αριθμό και το μέγεθος παραγωγής μεταξύ των μεγάλων και των μικρών επιχειρήσεων. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός 17.000 περίπου μικρών επιχειρήσεων παράγει το 15% των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές της χώρας. Οι επιχειρήσεις αυτές αν και υστερούν σε τεχνολογικό επίπεδο και επίπεδο καινοτομίας και νέων προϊόντων, συμβάλλουν σημαντικά στην απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, στη διατήρηση των παραδοσιακών τροφίμων καθώς επίσης και στην ποικιλία διατροφής.

Στόχος του παρόντος μέτρου είναι η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με την στήριξη τους σε θέματα υιοθέτησης και ανάπτυξης καινοτομιών και τεχνολογικού εξοπλισμού, βελτίωση της ποιότητας καθώς επίσης και της υγιεινής και της ασφάλειας των προϊόντων τους.

Για τη βελτίωση της συνολικής επίδοσης των επιχειρήσεων απαιτείται να εξαλειφθούν υφιστάμενες αδυναμίες που αποτρέπουν την ανάπτυξη του τομέα μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων και εντοπίζονται κύρια στο υψηλό κόστος μεταποίησης και διάθεσης προϊόντων, στη χαμηλή προστιθέμενη αξία στο προϊόν σε συσκευασία, τυποποίηση και στη μη δυνατότητα προώθησής τους σε ξένες αγορές.

Οι ακόλουθες προτεραιότητες προέκυψαν από την διαδικασία σχεδιασμού και διαβούλευσης του παρόντος σχεδίου τοπικού προγράμματος:

Τα βασικότερα αγροτικά προϊόντα της περιοχής παρέμβασης για τα οποία δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη υποδομών μεταποίησης και εμπορίας είναι τα ακόλουθα:

- Λάδι
- Κρασί
- Σταφίδα
- Αρωματικά φυτά,
- Τουρσιά
- Κηπευτικά
- Πατάτα
- Φράουλα

Κατά την ανάλυση SWOT προέκυψε ως συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων η υψηλή εποχιακή διαθεσιμότητα των ανωτέρω γεωργικών προϊόντων.

Παράλληλα το γεγονός αυτό τροφοδοτεί ένα άλλο φαινόμενο που χαρακτηρίζεται ως αδυναμία της περιοχής παρέμβασης και το οποίο προσδιορίζεται ως η απαξία των γεωργικών προϊόντων στις περιόδους αιχμής της παραγωγής.

Αδυναμία επίσης της περιοχής παρέμβασης είναι η ένδεια υποδομών αποθήκευσης και συντήρησης των ευπαθών γεωργικών προϊόντων. Επίσης είναι η έλλειψη τυποποίησης

Με βάση αυτά τα συμπεράσματα της SWOT ανάλυσης, προσδιορίστηκε η ανάγκη για την ανάπτυξη καινοτομικών εφαρμογών μεταποίησης που θα αξιοποιήσουν τα υψηλά εποχικά αποθέματα, θα εξασφαλίσουν την απορρόφηση της παραγωγής και θα δώσουν διέξοδο στο έλλειμμα υποδομών εμπορίας και συντήρησης.

Επίσης προσδιορίστηκαν ως θεμιτές δράσεις που θα στοχεύουν στην σύνδεση με αγορές, στη δημιουργία δικτύων, στην διεύρυνση των αγορών στόχων, στην συσκευασία & σήμανση των προϊόντων, στην βελτίωση των υποδομών αποθήκευσης και συντήρησης και τέλος στην δημιουργία θερμοκοιτίδας ποιότητας με παράλληλη στόχευση στην βελτίωση της ποιότητας σε επιχειρήσεις, τουρισμό, γεωργία

Στόχοι Ομάδας Υπομέτρου:

- ✦ Αύξηση Προστιθέμενης Αξίας Αγροτικών Προϊόντων
- ✦ Βελτίωση & Ποιοτική Αναβάθμιση Προϊόντων
- ✦ Βελτίωση Αναγνωρισιμότητας Αγροτικών Προϊόντων
- ✦ Αύξηση του Αριθμού των Επιχειρήσεων:
- ✦ Βελτίωση της Αποδοτικότητας των Επιχειρήσεων στον τομέα μεταποίησης και εμπορίας
- ✦ Εισαγωγή νέας τεχνολογίας
- ✦ Εξεύρεση νέων αγορών για τα προϊόντα
- ✦ Δικτύωση Επιχειρήσεων:
- ✦ Άμβλυση των Περιβαλλοντικών Πιέσεων

Δράση L123.α:

Τίτλος Δράσης: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Παρέχονται ενισχύσεις για ίδρυση, επέκταση, βελτίωση, εκσυγχρονισμό και μετεγκατάσταση μονάδων. Οι μετεγκαταστάσεις των επιχειρήσεων που αναφέρονται στις δράσεις των ακόλουθων τομέων γίνονται λόγω:

α) προστασίας περιβάλλοντος ως υποχρεωτικές μετεγκαταστάσεις (επιχειρήσεις εντός οικισμών ή σε ΖΟΕ)

β) μεταφοράς της μονάδας από ενοικιαζόμενους χώρους σε ιδιόκτητους

Τα προτεινόμενα επενδυτικά σχέδια ανά παραγωγικό τομέα στην περιοχή παρέμβασης εμφανίζονται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι.2 (παραγωγικοί τομείς 123)

Στο πλαίσιο του παρόντος υπομέτρου ενισχύεται η στήριξη πολύ μικρών επιχειρήσεων (κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008) μεταποίησης ή/και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Για ίδρυση νέων μονάδων επιλέξιμες είναι μόνο όσες αφορούν μέγεθος και κύκλο εργασιών που ανήκουν στις ανωτέρω υποπεριπτώσεις.

Για πολύ μικρές, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής ως ποσοστό ενίσχυσης ορίζεται το 50% του ποσού των επιλέξιμων επενδύσεων ενώ οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις θα είναι περιορισμένου ύψους και ειδικότερα μέχρι το ύψος των €500.000 συνολικού κόστους.

Σε κάθε περίπτωση οι τομείς ενίσχυσης καθώς και οι δικαιούχοι θα είναι σύμφωνοι με τα προβλεπόμενα στο ΠΑΑ και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την εφαρμογή του Υπομέτρου.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	411	L123.1	619.898,92	309.949,46	294.451,99	15.497,47	309.949,46

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση σκοπεύει στην αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της περιοχής παρέμβασης που αναφέρεται στον ιδιαίτερα ανεπτυγμένο πρωτογενή κλάδο της οικονομίας της.

Παράλληλα στοχεύει στην συμπλήρωση και βελτίωση των υποδομών μεταποίησης και εμπορίας, η απουσία των οποίων χαρακτηρίζεται ως αδυναμία της περιοχής. Η ενίσχυση της μεταποίησης συνοδεύεται και από την εφαρμογή προτύπων ποιότητας αξιοποιώντας την ανάλογη ευκαιρία για την περιοχή.

Καταληκτικά η προτεινόμενη δράση ανταποκρίνεται πλήρως στον βασικό στόχο βελτίωσης του αγροτικού εισοδήματος με ιδιαίτερη στόχευση στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας της αγροτικής παραγωγής. Συμπληρωματικά καλύπτονται και οι ειδικοί στόχοι που αποβλέπουν στην Βελτίωση & Ποιοτική Αναβάθμιση Προϊόντων, στην Βελτίωση Αναγνωρισιμότητας Αγροτικών Προϊόντων, στην Αύξηση του Αριθμού των Επιχειρήσεων, στην Βελτίωση της Αποδοτικότητας των Επιχειρήσεων και στην Δικτύωση Επιχειρήσεων.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και σε απόλυτη συμφωνία με τις χρήσεις γης της περιοχής παρέμβασης(ΖΟΕ κλπ).

Καινοτομία: Καινοτομικά στοιχεία της δράσης για την περιοχή, μπορούν να χαρακτηρισθούν η ολοκληρωμένη προσέγγιση που επιδιώκεται για την καθετοποιημένη αξιοποίηση και προώθηση των τοπικών προϊόντων καθώς και η προσπάθεια για παραγωγή νέων προϊόντων.

Δικαιούχοι: Φυσικά & Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και του Καν.(ΕΚ) 800/2008.

Ως προς τη δράση L123α "Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων" ισχύουν τα ακόλουθα:

- Ενισχύονται επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του μέτρου 123α, όπως αυτοί καθορίζονται στο ΠΑΑ.
- Δικαιούχοι είναι φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/EK της Επιτροπής.
- Η ενίσχυση παρέχεται σε περιπτώσεις όπου, τόσο οι πρώτες ύλες, όσο και το αποτέλεσμα της επεξεργασίας τους αποτελούν προϊόν που καλύπτεται από το Παράρτημα Ι της Συνθήκης.
- Δεν παρέχεται στήριξη σε επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό την μορφή της κοινωνίας, της εταιρείας αστικού δικαίου και της κοινοπραξίας.
- Οι κλάδοι πρωτογενούς παραγωγής που ενισχύονται στο πλαίσιο της δράσης, αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας.
- Αποκλείεται η ενίσχυση:
  - α) επενδύσεων για τη μεταποίηση ή την εμπορία προϊόντων που προέρχονται από χώρες εκτός Ε.Ε.
  - β) επενδύσεων παρασκευής και εμπορίας προϊόντων απομίμησης ή υποκατάστασης του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και του μελιού
  - γ) επενδύσεων στο επίπεδο του λιανικού εμπορίου
  - δ) επενδύσεων που αφορούν γενετικά τροποποιημένα προϊόντα
  - ε) επενδύσεων οι οποίες έχουν ενισχυθεί ή προβλέπεται η ενίσχυσή τους στα πλαίσια των ΚΟΑ.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Δράση L123α "Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων"

1. διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου.
2. κατασκευή ή βελτίωση ακινήτων.
3. προμήθεια και εγκατάσταση νέου μηχανολογικού εξοπλισμού συμπεριλαμβανομένου και του λογισμικού πληροφορικής και του εξοπλισμού των εργαστηρίων στο βαθμό που εξυπηρετεί τη λειτουργία της μονάδας.
4. εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού όχι ως μεμονωμένη δράση αλλά ως τμήμα της συνολικής επένδυσης.
5. γενικά έξοδα, όπως αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, λοιπές δαπάνες έκδοσης άδειας δόμησης, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας, δαπάνες για τη δημιουργία αναγνωρίσιμου σήματος (ετικέτας) του προϊόντος, απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, έρευνα αγοράς για τη διαμόρφωση της εικόνας του προϊόντος

(συσκευασία, επισήμανση) και άδειες πέραν των παραπάνω δαπανών και μέχρι ορίου 10% του συνόλου του προϋπολογισμού.

6. δαπάνες για την κάλυψη του κόστους μελέτης-εγκατάστασης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και ποιοτικών σημάτων (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για την εκπαίδευση του προσωπικού), καθώς επίσης και δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους σε αναγνωρισμένους, από τα αρμόδια εθνικά όργανα, οργανισμούς πιστοποίησης για την αρχική πιστοποίηση των συστημάτων αυτών.
7. αγορά fax, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, επίπλων γραφείου και εξοπλισμού για σύνδεση με ευρυζωνικές υποδομές διαδικτύου, δικτύων ενδοεπικοινωνίας και ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων ασφαλείας των εγκαταστάσεων.
8. κατασκευή κατοικίας φύλαξης των εγκαταστάσεων μέχρι του ποσού των €50.000.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Αγορά οικοπέδου.
2. Αγορά ή απόκτηση κτιριακών εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα αν πρόκειται για παλιές ή καινούργιες και την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
3. Προσωρινά έργα μη αμέσως συνδεόμενα με την εκτέλεση της πράξης (π.χ. προσωρινό υπόστεγο για τη φύλαξη υλικών, κ.λπ.).
4. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου της επένδυσης.
5. Εξοπλισμό αναψυχής (τηλεοράσεις, video, κ.λπ.).
6. Αγορά οχημάτων εν γένει εκτός των ειδικών και αναγκαίων όπως αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.
7. Λοιπός εξοπλισμός γραφείων (αριθμομηχανές, φωτοτυπικά, έπιπλα κ.λπ.) εκτός των αναφερομένων στο σημείο 8 της παραγράφου (α) ανωτέρω.
8. Αγορά υλικών αποσβέσιμων σε διάρκεια μικρότερη του έτους.
9. Μη φυσικές επενδύσεις συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων κάθε είδους σε βάρος των δικαιούχων.
10. Εκπαίδευση προσωπικού εκτός των αναφερομένων στο σημείο 7 της παραγράφου (α) ανωτέρω.
11. Διευκρινίζεται ότι η άδεια ανέγερσης των κτιρίων, οι αμοιβές των μηχανικών και αρχιτεκτόνων για τις μελέτες, καθώς και οι εδαφοτεχνικές μελέτες είναι επιλέξιμες και δύνανται να ενισχύονται, ενώ η ασφάλιση του μηχανολογικού εξοπλισμού δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη.
12. Αποζημιώσεις που πληρώνονται από τους δικαιούχους σε τρίτους για απαλλοτριώσεις, εκκρεμότητες κ.λπ.
13. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ. 3(α) του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
14. Έργα συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού.
15. Αγορά μεταχειρισμένων μηχανημάτων και εξοπλισμού.

16. Εργασίες πράσινου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κ.λπ.) καθώς και έργα διακόσμησης.
17. Έργα οδοποιίας εκτός των ορίων του οικοπέδου εγκατάστασης της μονάδας πέραν των απολύτως αναγκαίων για την εξυπηρέτηση της μονάδας.
18. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτέες από το δικαιούχο στο προσωπικό του, εκτός αν αυτό προσλαμβάνεται ειδικά για να εργαστεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της επένδυσης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή της.
19. Γενικά έξοδα άνω του 10% επί του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών.
20. Δαπάνες που αφορούν την αύξηση της δυναμικότητας σε τομείς όπου υπάρχει περιορισμός στην παραγωγή από τις ΚΟΑ γεωργικών προϊόντων.
21. Δαπάνες που αφορούν την απλή αντικατάσταση.
22. Δαπάνες για τον καθαρισμό της αρχικής θέσης σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης και κόστος αποξήλωσης και μεταφοράς του παλαιού εξοπλισμού ή μέρος αυτού στη νέα θέση.

2. Υπομέτρο L311: Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες

Τίτλος Υπομέτρου: Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες

Κωδικός Υπομέτρου: L311

Λογική της παρέμβασης: Ένα από τα σημαντικότερα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική γεωργία είναι η υποαπασχόληση σε σχέση με την εποχικότητα της γεωργικής δραστηριότητας και την ανεργία στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, οι απασχολούμενοι στον τομέα αυτό έρχονται να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα από τις επιπτώσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Για τους ανωτέρω λόγους, απαιτούνται παρεμβάσεις οι οποίες θα έχουν σαν στόχο την επέκταση των δραστηριοτήτων των εκμεταλλεύσεων σε τομείς εκτός της γεωργίας, προκειμένου να αμβλυνθούν τα προαναφερόμενα προβλήματα, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για εργασία και επιπλέον εισόδημα στο αγροτικό νοικοκυριό

Οι δράσεις του παρόντος υπομέτρου αποσκοπούν, πρωταρχικά, στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, τη διαφοροποίηση των αγροτικών δραστηριοτήτων και τη συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές. Ο τουρισμός, η βιοτεχνία/χειροτεχνία και η παροχή υπηρεσιών στις αγροτικές περιοχές αποτελούν δράσεις υψηλής προτεραιότητας αφού δημιουργούν ευκαιρίες για τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων εκτός, αλλά και συμπληρωματικά της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της δασοκομίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ενθάρρυνση εισόδου γυναικών στην αγορά εργασίας.

Οι δράσεις αυτές θα συμβάλουν στη διατήρηση της απασχόλησης και τη συγκράτηση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών αξιοποιώντας τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που μπορεί να είναι τοπικά αγροτικά προϊόντα, ιδιαίτεροι φυσικοί και πολιτισμικοί πόροι, σε σχέση με τον τουρισμό και εν γένει την τοπική επιχειρηματικότητα, δημιουργώντας προϋποθέσεις ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο του παρόντος υπομέτρου ενισχύονται επενδύσεις από αγρότες, οι οποίες διαφοροποιούν τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται στη γεωργική εκμετάλλευσή τους, με την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που δε σχετίζονται με τη γεωργία (αγροτικός τουρισμός, βιοτεχνία κ.λπ.).

Στόχοι Υπομέτρου:

Διαφοροποίηση των Πηγών του Αγροτικού Εισοδήματος

Προβολή του Τουριστικού Προϊόντος

Βελτίωση & Ανάπτυξη Εναλλακτικών Τουριστικών Πόλων:

Αύξηση & Βελτίωση των Τουριστικών Υποδομών

Δικτύωση Τουρισμού & Γεωργίας

Αύξηση του Αριθμού των Επιχειρήσεων:

Δικτύωση Επιχειρήσεων:

Διατήρηση & Ανάδειξη του Αγροτικού Τοπίου

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις:

Δράση L311.2:

Τίτλος Δράσης: : Ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί Χώρων Εστίασης & Αναψυχής

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η προτεινόμενη δράση αφορά ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς χώρων εστίασης και αναψυχής που θα ανταποκρίνονται στην χωρική ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή παρέμβασης. Παράλληλα επιδιώκεται η διασύνδεση των επενδυτικών σχεδίων της παρούσης παρέμβασης με την αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή της Ηλείας, ώστε να υποστηρίζεται και να προβάλλεται η ντόπια παραγωγή με τον καλύτερο και νοστιμότερο τρόπο στους επισκέπτες της περιοχής.

Για όλες τις μορφές των παραπάνω επενδύσεων (ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς), το συνολικό κόστος θα ανέρχεται μέχρι €300.000. Το μέγιστο όριο ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει μέχρι και 60% σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων της χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Οι παρεμβάσεις, θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L311	L311.2	83.333,33	50.000,00	47.500,00	2.500,00	33.333,33

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην ισχυρή παρουσία του αγροτικού πληθυσμού και στην κυρίαρχη θέση του αγροτικού τομέα στην τοπική οικονομία. Παράλληλα επιδιώκει να αναιρέσει την μονοδιάστατη εισροή εισοδημάτων στην αγροτική οικογένεια αναπτύσσοντας διαφοροποιημένες δραστηριότητες προς όφελος της και οι οποίες βρίσκονται σε συμφωνία με την στόχευση για διαφοροποίηση των πηγών του αγροτικού εισοδήματος και την παράλληλη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα της τοπικής οικονομίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και σε απόλυτη συμφωνία με τις χρήσεις γης της περιοχής παρέμβασης.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που βρίσκονται κοντά σε βιοτοπούς και βασικά πολιτιστικά μνημεία που έχουν καθορισθεί από την ΟΤΔ.(βλ. Παράρτημα VII)

Συγκεκριμένα θα γίνει διαβάθμιση βαθμολογίας ανάλογα με την απόσταση των επενδύσεων από τις ακόλουθες περιοχές-πόλους:

- Περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο natura 2000
- Λίμνες(Καιάφα, Πηνειού) και ποτάμια(Αλφειός, Πηνειός, Νέδα, Ερύμανθος κλπ)
- Πολιτιστικά μνημεία μεγάλης σημασίας και οικισμούς με αξιόλογα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά

- Βιοτόπους και περιοχές φυσικού κάλλους(Δάσος Σμέρνας, Δάσος Στροφυλιάς, βουνό Κατακόλου, Δάσος Θινών κλπ).

Οι περιοχές αυτές επιλέγονται ως προτεραιότητας για την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού και διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας.

Δικαιούχοι: φυσικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα σε γεωργική εκμετάλλευση κατά κύρια ή μερική απασχόληση κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης ενίσχυσης.

Εξαιρούνται οι γεωργικοί εργάτες.

Δράση L311.3:

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί επισκέψιμων αγροκτημάτων

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Με την παρούσα δράση επιδιώκεται η τόνωση της τουριστικής κίνησης στις λιγότερο ελκυστικές περιοχές της Ηλείας μέσω ιδρύσεων, επεκτάσεων και εκσυγχρονισμών επισκέψιμων αγροκτημάτων.

Τα επισκέψιμα αγροκτήματα, εντοπισμένα στις αγροτικές περιοχές της περιοχής παρέμβασης, αποβλέπουν στην προσέλκυση επισκεπτών προσανατολισμένων στον αγροτουρισμό. Παράλληλα με την υλοποίηση της δράσης θα επιτευχθεί βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των αγροτικών οικογενειών που θα συμμετέχουν ενώ σημαντική αναμένεται και η επίδραση στην αναγνωρισιμότητα των παραδοσιακών προϊόντων ποιότητας της Ηλείας.

Η υλοποίηση της δράσης θα περιλαμβάνει εκτός από την ανάπτυξη υποδομών φιλοξενίας και δραστηριότητες που θα φέρνουν σε επαφή τους επισκέπτες με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής και θα τους εξοικειώνει με τις αγροτικές εργασίες ή/και εναλλακτικές δραστηριότητες. Παραδείγματα τέτοιων αποτελούν: δράσεις μεταποίησης και επιτόπιας συσκευασίας των προϊόντων, άλογα για ιππασία, ποδήλατα κλπ. Επίσης στα πλαίσια της δράσης θα ενισχύεται και η δημιουργία χώρου προβολής των προϊόντων του αγροκτήματος, καθώς και μουσειακού χώρου για την έκθεση μηχανημάτων, εργαλείων και τεχνικών που προβάλλουν την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά.

Για όλες τις μορφές των παραπάνω επενδύσεων (ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς), το ανώτατο συνολικό κόστος θα ανέρχεται μέχρι €300.000 και μέχρι €600.000 εφόσον περιλαμβάνεται και υποδομή διανυκτέρευσης.. Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι 60% σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων της χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Οι παρεμβάσεις, θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος και έχουν καθορισθεί από την ΟΤΔ(Παράρτημα VIII).

Στις επενδύσεις για υποδομές διανυκτέρευσης και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις αυτές υλοποιούνται υποχρεωτικά με βάση τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΚΥΑ 2974/710/8-4-2009(ΦΕΚ 670/ Β/10-4-2009) των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Τουριστικής Ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. Αρ. 3427/9.6.2010 ΚΥΑ των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού και ισχύει κάθε φορά.

Η ελάχιστη απαιτούμενη έκταση για τη δημιουργία αγροκτήματος είναι 20 στρέμματα.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΑ

Στόχος των Επισκέψιμων Αγροκτημάτων είναι η γνωριμία του επισκέπτη με την διαδικασία της αγροτικής παραγωγής, και των μεθόδων παραγωγής τροφίμων, η επαφή με τη ζωή στην ύπαιθρο, η διαμονή σε αυτή, η γνώση της τοπικής αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς, η γευσιγνωσία τοπικών προϊόντων ποιότητας και της τοπικής κουζίνας, η συμμετοχή σε δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού, η δυνατότητα συμμετοχής σε εργασίες του αγροκτήματος, η εκπαίδευση – ευαισθητοποίηση του επισκέπτη σε θέματα ποιοτικής παραγωγής προϊόντων και υγιεινής τροφίμων, βιολογικής γεωργίας, εκτροφής ζώων, προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου, τοπικής γαστρονομίας κλπ, η δυνατότητα αγοράς προϊόντων αλλά και η δημιουργία προϋποθέσεων για μονιμότερη προμήθεια προϊόντων και μετά την επιστροφή του επισκέπτη στον τόπο διαμονής του κλπ

Είναι προφανές ότι το επισκέψιμο Αγρόκτημα συμβάλλει στη σύνδεση της τοπικής αγροτικής παραγωγής με τον τουρισμό της περιοχής που αποτελεί βασικό στόχο του Τοπικού Προγράμματος.

Οι προδιαγραφές ποιότητας αρχιτεκτονικών για τα Αγροκτήματα περιλαμβάνεται στο τμήμα ..(Παράρτημα VIII)

Σημειώνεται ότι η ελάχιστη απαιτούμενη έκταση του Αγροκτήματος είναι 20 στρ. και βεβαίως είναι απαραίτητη η ύπαρξη καλλιέργειας με παραγωγή προϊόντων ή/και εκτροφή ζώων Η παραγωγή θα τεκμηριώνεται είτε με αίτηση ενιαίας ενίσχυσης 2010 είτε με τιμολόγια πώλησης προϊόντων και αγοράς σπόρων ή φυταρίων είτε με άλλο έγγραφο που πιστοποιεί την παραγωγή.

Στο σημείο αυτό περιγράφονται οι πιθανές δραστηριότητες που μπορεί να περιλαμβάνονται σε ένα Αγρόκτημα:

1. Πρατήριο-εκθετήριο πώλησης συσκευασμένων προϊόντων του Αγροκτήματος ή/και τοπικών προϊόντων της περιοχής σε συνδυασμό με χώρο γευσιγνωσίας των προϊόντων
2. Μονάδα εστίασης και αναψυχής
3. Υποδομή διανυκτέρευσης
4. Μικρό μουσείο αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς ή της ιστορίας του αγροκτήματος ή των προϊόντων του κλπ
5. Μικρή μονάδα συσκευασίας και μεταποίησης των προϊόντων
6. Εναλλακτικές τουριστικές Δραστηριότητες(π.χ. άλογα, ποδήλατα, βάρκες κλπ)
7. Υποδομές για εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Οι δραστηριότητες αυτές δεν είναι υποχρεωτικό να περιλαμβάνονται όλες σε κάθε πρόταση για δημιουργία Αγροκτήματος για ένταξη στο Τοπικό Πρόγραμμα.

Απαιτείται όμως στην πρόταση που θα υποβληθεί, (εκτός της ελάχιστης απαιτούμενης έκτασης των 20 στρ. και της καλλιέργειας με παραγωγή προϊόντων ή/και εκτροφή ζώων), να περιλαμβάνονται στην πρόταση δραστηριότητες που διασφαλίζουν τον χαρακτήρα του Αγροκτήματος που θα δημιουργηθεί και τη λειτουργία του σε σχέση με τους στόχους και τις προτεραιότητες του τοπικού Προγράμματος.

Ετσι είναι υποχρεωτικό να διασφαλίζεται στην πρόταση είτε ο χαρακτήρας της παραγωγής ποιοτικών συσκευασμένων προϊόντων για τους επισκέπτες, είτε η παροχή

διευκολύνσεων τουριστικής υποδομής. Για το λόγο αυτό πρέπει σε όλα τα Αγροκτήματα να περιλαμβάνονται υποχρεωτικά:

Είτε υποδομή διανυκτέρευσης σε συνδυασμό υποχρεωτικά με μία ή περισσότερες από τις υπόλοιπες δραστηριότητες παραπάνω είτε, εναλλακτικά, μικρή μονάδα μεταποίησης ή/και συσκευασίας των προϊόντων του Αγροκτήματος μαζί με χώρο πώλησης και γευσιγνωσίας των προϊόντων σε συνδυασμό προαιρετικά με ένα ή όλα τα παραπάνω. Σημειώνεται ότι αυτό δεν αποκλείει, αντίθετα είναι επιθυμητή, τη συνύπαρξη και υποδομής διανυκτέρευσης και μεταποίησης-συσκευασίας προϊόντων

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L311	L311.3	596.369,56	357.821,74	339.930,65	17891,09	238547,82

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην ισχυρή παρουσία του αγροτικού πληθυσμού και στην κυρίαρχη θέση του αγροτικού τομέα στην τοπική οικονομία. Παράλληλα επιδιώκει να αναιρέσει την μονοδιάστατη εισροή εισοδημάτων στην αγροτική οικογένεια αναπτύσσοντας διαφοροποιημένες δραστηριότητες προς όφελος της και οι οποίες βρίσκονται σε συμφωνία με την στόχευση για διαφοροποίηση των πηγών του αγροτικού εισοδήματος και την παράλληλη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα της τοπικής οικονομίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και σε απόλυτη συμφωνία με τις χρήσεις γης της περιοχής παρέμβασης(ZOE κλπ).

Καινοτομία: Καινοτομικά στοιχεία της δράσης χαρακτηρίζεται η σύνδεση τουρισμού και αγροτικής παραγωγής και η εισαγωγή νέων τουριστικών προϊόντων για την περιοχή.

Δικαιούχοι: φυσικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα σε γεωργική εκμετάλλευση κατά κύρια ή μερική απασχόληση κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης ενίσχυσης.

Εξαιρούνται οι γεωργικοί εργάτες.

A) Επιλέξιμες Δαπάνες

1. Δράση L311-2, L311-3 Δαπάνες κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δαπάνες οικοδομικών εργασιών, υδραυλικών εργασιών, ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, θέρμανσης κ.λπ.

1. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της επιχείρησης, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.
2. Δαπάνες αγοράς καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, μέχρι την αγοραστική του αξία. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης.

3. Δαπάνες αγοράς λοιπού εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία της επιχείρησης συμπεριλαμβανομένης της αγοράς παραδοσιακών ξύλινων σκαφών, λοιπών σκαφών μόνο για τις περιπτώσεις επιχειρήσεων καταδυτικού τουρισμού καθώς και δαπάνες για την αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης.
4. Δαπάνες αγοράς οχημάτων για επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού με σκοπό τη μεταφορά ειδικού εξοπλισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους.
5. Γενικές δαπάνες συνδεδεμένες με τα ανωτέρω όπως, αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, δαπάνες έκδοσης των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας και οικονομοτεχνικές μελέτες για την εγκατάσταση ΑΠΕ κ.λπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού κόστους της επένδυσης.
6. Δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, η αξιοποίηση του διαδικτύου και με ποσοστό μέχρι 5% του συνολικού κόστους.
7. Δαπάνες για την κάλυψη του κόστους μελέτης-εγκατάστασης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και ποιοτικών σημάτων, καθώς επίσης και δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους σε αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης για την αρχική πιστοποίηση των συστημάτων αυτών και σε ποσοστό μέχρι 3% του συνολικού κόστους.

2. Δράση L311-3: "Ίδρυση – επέκταση – εκσυγχρονισμός επισκέψιμων αγροκτημάτων":

Εκτός των ανωτέρω επιλέξιμες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

1. Εγκαταστάσεις που σχετίζονται με την καθετοποίηση της παραγωγής του αγροκτήματος. Στην περίπτωση που η καθετοποίηση αφορά μεταποίηση προϊόντων του παραρτήματος Ι της Συνθήκης, ισχύουν τα αναφερόμενα στο υπομέτρο 123 και σε ποσοστό μέχρι 30% του συνολικού κόστους
2. Δημιουργία χώρου προβολής των προϊόντων του αγροκτήματος.
3. Δημιουργία μουσειακού χώρου για έκθεση μηχανημάτων, εργαλείων και τεχνικών με στόχο την ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης κατ' εξαίρεση της αγοράς παλαιού εξοπλισμού για την εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου στόχου.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ.3(α) του Καν.(ΕΚ)1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρων L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά

- ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
  7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
  8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
  9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.
  10. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
  11. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
  12. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

3. Υπομέτρο L312: Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων

Τίτλος Υπομέτρου: Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων

Κωδικός Υπομέτρου: 312

Λογική της παρέμβασης: Το υπομέτρο αφορά τη στήριξη πολύ μικρών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/EK, και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008, εκτός αυτών που αφορούν τουριστικές δραστηριότητες. Ο παραδοσιακός χαρακτήρας οργάνωσης των βιοτεχνικών μονάδων καθώς και το φαινόμενο της διαρκούς γήρανσης του πληθυσμού, το οποίο στερεί από τις περιοχές αυτές τις δυναμικές ηλικίες του πληθυσμού έχουν σαν αποτέλεσμα το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από τον ιδιωτικό τομέα στις περιοχές παρέμβασης. Επιπλέον, παρατηρείται η ύπαρξη ορισμένων παραδοσιακών δραστηριοτήτων στον τομέα της βιοτεχνίας που τείνουν να εξαλειφθούν ή που πρέπει να εκσυγχρονιστούν.

Η δημιουργία και ο εκσυγχρονισμός βιοτεχνικών μονάδων στις αγροτικές περιοχές δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης και διαφοροποίησης της τοπικής παραγωγικής διάρθρωσης. Επιπλέον, συμβάλλει στη δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης εκτός του πρωτογενή τομέα, καθώς και τη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για τη συγκράτηση του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές.

Η ανάγκη για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος μέσω της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, με την παράλληλη έλλειψη συστημάτων για την προστασία του περιβάλλοντος που παρατηρείται στις υφιστάμενες βιοτεχνίες των αγροτικών περιοχών απαιτεί την ενίσχυση πρωτοβουλιών από τους ιδιώτες που θα εισάγουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη λειτουργία της επιχείρησής τους.

Στόχοι Υπομέτρου:

Βελτίωση & Ποιοτική Αναβάθμιση Προϊόντων

Αύξηση του Αριθμού των Επιχειρήσεων:

Βελτίωση της Αποδοτικότητας των Επιχειρήσεων:

Δικτύωση Επιχειρήσεων:

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις:

Δράση L312.1:

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί βιοτεχνικών μονάδων

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/EK της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008. Στο πλαίσιο της δράσης και για τους δικαιούχους που αναφέρονται στο παρόν υπομέτρο, ενισχύονται ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί βιοτεχνικών μονάδων

σύμφωνα με τους κλάδους ΣΤΑΚΟΔ (Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας) του πίνακα (Παράρτημα 1.3). **«Οι επιλέξιμοι κλάδοι ΣΤΑΚΟΔ(ΚΑΔ) που περιγράφονται στον συνημμένο πίνακα είναι ενδεικτικοί και όχι αποκλειστικοί».**

Σημειώνεται ότι στο παρόν μέτρο δεν περιλαμβάνονται ενέργειες μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης οι οποίες καλύπτονται οριζόντια στο πλαίσιο του υπομέτρου 123 του παρόντος.

Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι 60% και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης το συνολικό κόστος της οποίας δεν θα υπερβαίνει τις €300.000.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L312	L312.1	449.406,15	269.643,69	256.161,51	13.482,18	179.762,46

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση φιλοδοξεί να αποτελέσει μια ουσιαστική λύση στα προβλήματα των περιοχών που επλήγησαν από τις πρόσφατες φυσικές καταστροφές.

Παράλληλα αποσκοπεί στην διαφοροποίηση της σύστασης της παραγωγικής βάσης της περιοχής παρέμβασης δίνοντας κίνητρα και παρέχοντας ενισχύσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας της περιοχής παρέμβασης.

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων του υπομέτρου L311 που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008.

Δράση L312.2:

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: **Αναλυτική Περιγραφή Δράσης:** Η παρούσα δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008. Στο πλαίσιο της δράσης και για τους δικαιούχους που αναφέρονται στο παρόν υπομέτρο, ενισχύονται ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σύμφωνα με τους κλάδους ΣΤΑΚΟΔ (Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας) του πίνακα. (Παράρτημα 1.3). **«Οι επιλέξιμοι κλάδοι ΣΤΑΚΟΔ(ΚΑΔ) που περιγράφονται στον συνημμένο πίνακα είναι ενδεικτικοί και όχι αποκλειστικοί».**

Σημειώνεται ότι στο παρόν μέτρο δεν περιλαμβάνονται ενέργειες μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης οι οποίες καλύπτονται οριζόντια στο πλαίσιο του υπομέτρου 123 του παρόντος.

Το μέγιστο όριο ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει μέχρι 60% και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης το συνολικό κόστος της οποίας δεν θα υπερβαίνει τις €300.000.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L312	L312.2	83.333,33	50.000,00	47.500,00	2.500,00	33.333,33

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση φιλοδοξεί να αποτελέσει μια ουσιαστική λύση στα προβλήματα των περιοχών που επλήγησαν από τις πρόσφατες φυσικές καταστροφές.

Παράλληλα αποσκοπεί στην διαφοροποίηση της σύστασης της παραγωγικής βάσης της περιοχής παρέμβασης δίνοντας κίνητρα και παρέχοντας ενισχύσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας της περιοχής παρέμβασης (ΖΟΕ κλπ).

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων του υπομέτρου L311 που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008.

Δράση L312.3:

Τίτλος Δράσης: : Ιδρύσεις επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί επιχειρήσεων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση.

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008. Στο πλαίσιο της δράσης και για τους δικαιούχους που αναφέρονται στο παρόν υπομέτρο, ενισχύονται ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί επιχειρήσεων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση. Σημειώνεται ότι στο παρόν μέτρο δεν περιλαμβάνονται ενέργειες μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης οι οποίες καλύπτονται οριζόντια στο πλαίσιο του υπομέτρου 123 του παρόντος.

Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι 60% και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης το συνολικό κόστος της οποίας δεν θα υπερβαίνει τις €300.000.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L312	L312.3	83.333,33	50.000,00	47.500,00	2.500,00	33.333,33

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση φιλοδοξεί να αποτελέσει μια ουσιαστική λύση στα προβλήματα των περιοχών που επλήγησαν από τις πρόσφατες φυσικές καταστροφές.

Παράλληλα αποσκοπεί στην διαφοροποίηση της σύστασης της παραγωγικής βάσης της περιοχής παρέμβασης δίνοντας κίνητρα και παρέχοντας ενισχύσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας της περιοχής παρέμβασης(ΖΟΕ κλπ).

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων του υπομέτρου L311 που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Υπομέτρο L312: "Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων"

1. Δαπάνες κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δαπάνες οικοδομικών εργασιών, υδραυλικών εργασιών, ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, θέρμανσης κ.λπ.
2. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της επιχείρησης, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.
3. Δαπάνες αγοράς καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, μέχρι την αγοραστική του αξία. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης.
4. Δαπάνες αγοράς λοιπού εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία της επιχείρησης.
5. Γενικές δαπάνες συνδεόμενες με τα ανωτέρω όπως, αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, δαπάνες έκδοσης των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας και οικονομοτεχνικές μελέτες για την εγκατάσταση ΑΠΕ κ.λπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού κόστους της επένδυσης.
6. Δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, η αξιοποίηση του διαδικτύου και σε ποσοστό μέχρι 5% του συνολικού κόστους.
7. Δαπάνες αγοράς ειδικών επαγγελματικών μέσων μεταφοράς προϊόντων και πρώτων υλών εντός της επιχείρησης (π.χ. ανυψωτικά μηχανήματα κ.λπ.), στην περίπτωση που η χρήση τους είναι πλήρως αιτιολογημένη από το είδος της επένδυσης.
8. Δαπάνες για την κάλυψη του κόστους μελέτης-εγκατάστασης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και ποιοτικών σημάτων, καθώς επίσης και δαπάνες που

καταβάλλονται από τους δικαιούχους σε αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης για την αρχική πιστοποίηση των συστημάτων αυτών και σε ποσοστό μέχρι 3% του συνολικού κόστους.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ.3(α) του Καν.(ΕΚ)1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρου L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.
10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

Δράση L312.5:

Τίτλος Δράσης: Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών Επιχειρήσεων

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Το μέτρο αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008. Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύεται, για τους δικαιούχους που αναφέρονται ακολούθως, η δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων όλων των κλάδων της τοπικής οικονομίας.

Στόχος είναι η δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων παραγωγής τροφίμων και τοπικών προϊόντων ποιότητας με σκοπό την συλλογική δράση τους στους τομείς της προβολής, την προμήθειας πρώτων υλών, του δικτύου διανομής, του ποιοτικού ελέγχου, της τεχνικής στήριξης και επιμόρφωσης κλπ. Θα επιδιωχθεί επίσης η θέσπιση ενός τοπικού σήματος ποιότητας για τα προϊόντα, εφόσον πληρούν τις προβλεπόμενες προδιαγραφές.

Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι 60% και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006). Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης το ανώτατο συνολικό κόστος της οποίας δεν θα υπερβαίνει τις €300.000 και τις 100.000 Ευρώ εάν στο έργο δεν προβλέπονται ενέργειες για την προμήθεια εξοπλισμού ή την κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων.

Για την ένταξη της παρέμβασης στο Πρόγραμμα απαιτείται ελάχιστη κρίσιμη μάζα στο δίκτυο 5 επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης σε αντικείμενο που σχετίζεται με τομείς και δραστηριότητες που εντάσσονται στον άξονα 4 του ΠΑΑ(LEADER)

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L312	L312.5	33.416,67	20.050,00	19.047,50	1.002,50	13.366,67

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση φιλοδοξεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων συνεργασίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη της εξωστρέφειας της τοπικής οικονομίας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων του υπομέτρου L311 που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Υπομέτρο L312: "Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων"

1. Δαπάνες κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δαπάνες οικοδομικών εργασιών, υδραυλικών εργασιών, ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, θέρμανσης κ.λπ.
2. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της επιχείρησης, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.

3. Δαπάνες αγοράς καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, μέχρι την αγοραστική του αξία. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης.
4. Δαπάνες αγοράς λοιπού εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία της επιχείρησης.
5. Γενικές δαπάνες συνδεδεμένες με τα ανωτέρω όπως, αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, δαπάνες έκδοσης των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας και οικονομοτεχνικές μελέτες για την εγκατάσταση ΑΠΕ κ.λπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού κόστους της επένδυσης.
6. Δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, η αξιοποίηση του διαδικτύου και σε ποσοστό μέχρι 5% του συνολικού κόστους.
7. Δαπάνες αγοράς ειδικών επαγγελματικών μέσων μεταφοράς προϊόντων και πρώτων υλών εντός της επιχείρησης (π.χ. ανυψωτικά μηχανήματα κ.λπ.), στην περίπτωση που η χρήση τους είναι πλήρως αιτιολογημένη από το είδος της επένδυσης.
8. Δαπάνες για την κάλυψη του κόστους μελέτης-εγκατάστασης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και ποιοτικών σημάτων, καθώς επίσης και δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους σε αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης για την αρχική πιστοποίηση των συστημάτων αυτών και σε ποσοστό μέχρι 3% του συνολικού κόστους.

Δράση L312-5: *"Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων όλων των κλάδων της τοπικής οικονομίας"*

1. Ενέργειες ενημέρωσης, εμπύχωσης, υποστήριξης επιχειρήσεων – μελών
2. Κτιριακές εγκαταστάσεις, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, ηλεκτρομηχανολογικός και λοιπός απαραίτητος εξοπλισμός για την εγκατάσταση και λειτουργία του νομικού προσώπου.
3. Δημιουργία κοινών εργαστηρίων ποιοτικού ελέγχου των προϊόντων ή των πρώτων υλών, εξοπλισμός εξασφάλισης ποιότητας (π.χ. παγολεκάνες), συστήματα διανομής, αυτοκίνητα μεταφοράς α΄ ύλης κ.λπ.
4. Εκπόνηση μελέτης έρευνας της αγοράς, μελέτης μάρκετινγκ για προώθηση των προϊόντων των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων και μέχρι ποσοστού 5% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου.
5. Δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, αξιοποίηση του διαδικτύου, συμμετοχή σε εκθέσεις κ.λπ. του δικτύου και των μελών του.
6. Διοργάνωση διαγωνισμών και βράβευση καλών πρακτικών και πρωτότυπων εφαρμογών.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ.3(α) του Καν.(ΕΚ)1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρου L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.
10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

4. Υπομέτρο L313: Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

Υπομέτρο L313: Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

Τίτλος Υπομέτρου: Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

Κωδικός Υπομέτρου: L313

Λογική της παρέμβασης: Στον τομέα του τουρισμού παρατηρείται η λειτουργία υποδομών διανυκτέρευσης και εστίασης κυρίως στην Αρχαία Ολυμπία και την παραλιακή ζώνη της περιοχής που εξυπηρετούν τουριστική κίνηση με χαρακτηριστικά μαζικού τουρισμού με έντονη εποχικότητα και μικρή προστιθέμενη αξία στο τοπικό εισόδημα. Η κίνηση αυτή έχει αναπτυχθεί στα παράλια της Ζαχάρας, του Πύργου, της Αμαλιάδος, του Κάστρου-Κυλλήνης και Βαρθολομιού. Παράλληλα στην Αρχαία Ολυμπία ο τουρισμός παρουσιάζει τα γνωστά χαρακτηριστικά του ελάχιστου χρόνου παραμονής και της μαζικότητας.

Η ανάπτυξη ενός νέου τύπου τουρισμού με βασικό άξονα τις περιοχές natura 2000 και το πολιτισμικό περιβάλλον που θα ευνοήσει την επιμήκυνση του χρόνου παραμονής, την άμβλυση της εποχικότητας και την ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων, απαιτεί την δημιουργία νέων τουριστικών υποδομών στις περιοχές αυτές με υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές αλλά και την ποιοτική αναβάθμιση και συμπλήρωση υφιστάμενων υποδομών.

Στόχοι Υπομέτρου:

Βελτίωση & Ποιοτική Αναβάθμιση Προϊόντων

Προβολή του Τουριστικού Προϊόντος

Βελτίωση & Ανάπτυξη Εναλλακτικών Τουριστικών Πόλων:

Αύξηση & Βελτίωση των Τουριστικών Υποδομών

Δικτύωση Τουρισμού & Γεωργίας

Δικτύωση Επιχειρήσεων:

Άμβλυση των Περιβαλλοντικών Πιέσεων

Διατήρηση & Ανάδειξη του Αγροτικού Τοπίου

Προβολή & Αξιοποίηση του Πολιτισμικού Περιβάλλοντος:

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις κατανεμημένες σε παρεμβάσεις δημόσιου και επιχειρηματικού χαρακτήρα:

Δράση L313.3 (δημοσίου χαρακτήρα):

Τίτλος Δράσης: Ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου.

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση αφορά την δημιουργία ποδηλατικών διαδρομών σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου. Η φύση και τα χαρακτηριστικά των διαδρομών αυτών θα είναι τέτοια που να επιτρέπουν την παράλληλη ανάπτυξη και άλλων δραστηριοτήτων όπως, ο περιπατητικός τουρισμός, ο ιπποτουρισμός, η παρατήρηση πουλιών κτλ.

Η δράση αυτή χωροθετείται και εντός περιοχών Natura. Στο πλαίσιο των ανωτέρω παρεμβάσεων θα καλυφθούν δαπάνες που ενδεικτικά αφορούν σε:

- ❖ Μελέτη και κατασκευή έργου
- ❖ Απαραίτητο εξοπλισμό

Το ύψος ενίσχυσης ανέρχεται έως 100% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού.

Σημειώνεται ότι δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L313	L313.3	130.000,00	130.000,00	123.500,00	6.500,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην ανάγκη αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της παρουσίας ιδιαίτερα σημαντικών και πολιτιστικών πόρων και φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή παρέμβασης εξυπηρετώντας παράλληλα την ευκαιρία για αξιοποίηση και συνεισφορά των πόρων στην πρόοδο της τοπικής οικονομίας.

Επίσης βελτιώνει το τουριστικό προϊόν της περιοχής με την ένταξη νέων μορφών τουρισμού.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης (ΖΟΕ, natura κλπ) .

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που γειτνιάζουν με περιοχές Natura, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και περιοχές με συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του τουρισμού, όπως παράλιες, ιστορικές και περιοχές με ιδιαίτερους πολιτισμικούς πόρους.

Δικαιούχοι: Φορείς υλοποίησης δύναται να είναι ΟΤΑ, τα νομικά τους πρόσωπα και άλλοι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, των οποίων στον καταστατικό τους σκοπό προβλέπεται η υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

Δράση L313.4 (δημοσίου χαρακτήρα):

Τίτλος Δράσης: Προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η δράση αυτή στοχεύει στην προώθηση και προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω παρεμβάσεων θα καλυφθούν δαπάνες που ενδεικτικά αφορούν σε:

Ενέργειες προβολής και προώθησης (όπως παραγωγή πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού, καταχωρήσεις, συμμετοχή σε εκθέσεις, ημερίδες — εκδηλώσεις, ιστοσελίδες και δικτυακοί τόποι)

Το ύψος ενίσχυσης ανέρχεται έως 70% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού.

Σημειώνεται ότι δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L313	L313.4	29.186,43	20.430,50	19.408,98	1.021,53	8.755,93

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην ανάγκη αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της παρουσίας ιδιαίτερα σημαντικών και πολιτιστικών πόρων περιοχή παρέμβασης εξυπηρετώντας παράλληλα την ευκαιρία για αξιοποίηση και συνεισφορά των πόρων στην πρόοδο της τοπικής οικονομίας.

Επίσης απαντά στην αδυναμία διάχυσης του τουριστικού ρεύματος από την Αρχ. Ολυμπία, και ενδυναμώνει την υλοποίηση εναλλακτικών τουριστικών πόλων και προβάλλει το σύνολο των δράσεων που στοχεύουν στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Δικαιούχοι: Φορείς υλοποίησης δύναται να είναι ΟΤΑ, τα νομικά τους προσώπα και άλλοι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στον καταστατικό σκοπό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

Δράση L313.5 (Επιχειρηματικού χαρακτήρα):

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί μικρής δυναμικότητας υποδομών διανυκτέρευσης

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Κανονισμό(ΕΚ) 800/2008. Η παρέμβαση αυτή αφορά ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς μικρής δυναμικότητας του τουριστικού δυναμικού της περιοχής παρέμβασης εξυπηρετώντας παράλληλα την διαφοροποίηση των εισροών εισοδήματος στην αγροτική οικογένεια. Επίσης σκοπεύει στην αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και στη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης του τουριστικού κλάδου. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των προηγούμενων προδιαγραφών θα δοθεί προτεραιότητα σε επενδυτικά σχέδια ανάπτυξης τουριστικών υποδομών που θα ενσωματώνουν καινοτόμες και περιβαλλοντικά φιλικές προσεγγίσεις όπως ο βιοκλιματικός σχεδιασμός και ο σεβασμός στα τοπία και στα παραδοσιακά πολιτιστικά χαρακτηριστικά της υπαίθρου.

Όσον αφορά στις υποδομές διανυκτέρευσης (ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί) το συνολικό κόστος θα ανέρχεται μέχρι €600.000 και η δυναμικότητα των μονάδων δεν θα πρέπει υπερβαίνει τις 40 κλίνες.

Για τις περιπτώσεις εκσυγχρονισμού των υποδομών διανυκτέρευσης, οι σχετικές παρεμβάσεις θα πρέπει να συνοδεύονται υποχρεωτικά με αύξηση της δυναμικότητας τους στο όριο που ορίζεται ανωτέρω, με προσθήκη καθ' ύψος ή/και κατ' επέκταση.

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης.

Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται σε 60% και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων της χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006).

Οι παρεμβάσεις, θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος και τα οποία έχουν προσδιορισθεί από την ΟΤΔ(Παράρτημα VIII)..

Στις επενδύσεις για υποδομές διανυκτέρευσης και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις αυτές υλοποιούνται υποχρεωτικά με βάση τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΚΥΑ 2974/710/8-4-2009(ΦΕΚ 670/ Β/10-4-2009) των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Τουριστικής Ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. Αρ. 3427/9.6.2010 ΚΥΑ των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού και ισχύει κάθε φορά.

Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του υπομέτρου πρέπει να είναι σύμφωνες με τους όρους και περιορισμούς του ΠΑΑ, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L313	L313.5	770.587,55	462.352,53	439.234,90	23.117,63	308.235,02

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην στόχο της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης. Η σκοπιμότητα της εδράζεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής παρέμβασης που εκδηλώνεται με την παρουσία πολλών και σημαντικών βιοτόπων, περιοχών φυσικού κάλους και πολιτιστικών μνημείων.

Επίσης απαντά στην αδυναμία διάχυσης του τουριστικού ρεύματος από την Αρχ. Ολυμπία, και ενδυναμώνει την υλοποίηση εναλλακτικών τουριστικών πόλων.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και σε απόλυτη συμφωνία με τις χρήσεις γης της περιοχής παρέμβασης(ΖΟΕ κλπ).

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που βρίσκονται κοντά σε βιοτόπους και βασικά πολιτιστικά μνημεία που έχουν καθορισθεί από την ΟΤΔ(Παράρτημα VII).

Συγκεκριμένα θα γίνει προμοδότηση ανάλογα με την απόσταση των επενδύσεων από τις ακόλουθες περιοχές-πόλους:

- Περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο natura 2000
- Λίμνες(Καιάφα, Πηνειού) και ποτάμια(Αλφειός, Πηνειός, Νέδα, Ερύμανθος κλπ)
- Πολιτιστικά μνημεία μεγάλης σημασίας και οικισμούς με αξιόλογα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά
- Βιοτόπους και περιοχές φυσικού κάλους(Δάσος Σμέρνας, Δάσος Στροφυλιάς, βουνό Κατακόλου, Δάσος Θινών κλπ).

Οι περιοχές αυτές επιλέγονται ως προτεραιότητας για την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού και διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις θα υπάρχει πλήρης εναρμόνιση με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο(natura, ΖΟΕ, Χωροταξικό Σχέδιο, ΣΧΟΟΑΠ, ΚΥΑ 2974/710/8-4-2009(ΦΕΚ 670/ Β/10-4-2009), κλπ) αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος των περιοχών αυτών.

Δικαιούχοι: Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων της δράσης L311, που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361 ΕΚ και τον Καν.(ΕΚ) 800/2008.

Δράση L313.6 (Επιχειρηματικού χαρακτήρα):

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί χώρων Εστίασης & Αναψυχής

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Καν.(ΕΚ) 800/2008.

. Η προτεινόμενη δράση αφορά σε ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς χώρων εστίασης και αναψυχής που θα ανταποκρίνονται στην χωρική ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή παρέμβασης. Παράλληλα επιδιώκεται η διασύνδεση των επενδυτικών σχεδίων της παρούσης παρέμβασης με την αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή της Ηλείας, ώστε να υποστηρίζεται και να προβάλλεται η ντόπια παραγωγή με τον καλύτερο και νοστιμότερο τρόπο στους επισκέπτες της περιοχής.

Για όλες τις μορφές των παραπάνω επενδύσεων (ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί), το συνολικό κόστος θα ανέρχεται μέχρι €300.000. Το μέγιστο όριο ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει μέχρι και 60% σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων της χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006).

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης.

Οι παρεμβάσεις, θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος.

Στις επενδύσεις για υποδομές διανυκτέρευσης και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις αυτές υλοποιούνται υποχρεωτικά με βάση τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΚΥΑ 2974/710/8-4-2009(ΦΕΚ 670/ Β/10-4-2009) των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Τουριστικής Ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. Αρ. 3427/9.6.2010 ΚΥΑ των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού και ισχύει κάθε φορά.

Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του υπομέτρου πρέπει να είναι σύμφωνες με τους όρους και περιορισμούς του ΠΑΑ, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L313	L313.6	381.636,22	228.981,73	217.532,64	11.449,09	152.654,49

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην στόχο της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης. Η σκοπιμότητα της εδράζεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής παρέμβασης που εκδηλώνεται με την παρουσία πολλών και σημαντικών βιοτόπων, περιοχών φυσικού κάλους και πολιτιστικών μνημείων.

Επίσης απαντά στην αδυναμία διάχυσης του τουριστικού ρεύματος προς την Αρχ. Ολυμπία, και ενδυναμώνει την υλοποίηση εναλλακτικών τουριστικών πόλων και προβάλλει το σύνολο των δράσεων που στοχεύουν στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και σε απόλυτη συμφωνία με τις χρήσεις γης της περιοχής παρέμβασης.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που βρίσκονται κοντά σε βιοτόπους και βασικά πολιτιστικά μνημεία που έχουν καθορισθεί από την ΟΤΔ.(Παράρτημα VII)

Συγκεκριμένα θα γίνει προμολόγηση ανάλογα με την απόσταση των επενδύσεων από τις ακόλουθες περιοχές-πόλους:

- Περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο natura 2000
- Λίμνες(Καιάφα, Πηνειού) και ποτάμια(Αλφειός, Πηνειός, Νέδα, Ερύμανθος κλπ)
- Πολιτιστικά μνημεία μεγάλης σημασίας και οικισμούς με αξιόλογα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά
- Βιοτόπους και περιοχές φυσικού κάλλους(Δάσος Σμέρνας, Δάσος Στροφυλιάς, βουνό Κατακόλου, Δάσος Θινών κλπ).

Οι περιοχές αυτές επιλέγονται ως προτεραιότητας για την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού και διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας.

Δικαιούχοι: Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων της δράσης L311, κάτοικοι ή μη της περιοχής παρέμβασης του τοπικού προγράμματος Leader, που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361 ΕΚ και τον Καν.(ΕΚ) 800/2008.

Δράση L313.8 (Επιχειρηματικού χαρακτήρα):

Τίτλος Δράσης: Ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η δράση αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής και τον Καν.(ΕΚ) 800/2008. Η δράση αυτή περιλαμβάνει ιδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμούς επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (π.χ. εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ειδικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών, χώροι γευσιγνωσίας). Με την παρέμβαση αυτή επιδιώκεται η προσέλκυση νέων κατηγοριών επισκεπτών στην περιοχή καθώς και η παράταση της παραμονής τους. Αυτό θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη υποδομών καινοτομικών προϊόντων τουρισμού αλλά και με την επέκταση και υποβοήθηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων. Οι σχεδιαζόμενες δράσεις σκοπεύουν στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της περιοχής παρέμβασης. Ως τέτοιο δυναμικό νοούνται τόσο η εκτεταμένη ακτογραμμή όσο και οι προστατευόμενοι βιότοποι της περιοχής (Δίκτυο Natura 2000 & Υγρότοποι Ramsar). Στις προστατευόμενες περιοχές θα αναπτυχθούν επιχειρηματικά σχέδια εναρμονισμένα με τις απαιτήσεις προστασίας που θα αξιοποιούν παράλληλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους όπως την βιοποικιλότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των οικοσυστημάτων. Η μορφή αυτής

της αξιοποίησης μπορεί να έχει την μορφή οργανωμένων ξεναγήσεων με σκοπό την παρατήρηση πουλιών ή ακόμα και την εθελοντική προσφορά εργασίας για την καλύτερη διαχείριση των οικοτόπων. Παράλληλα θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη των θαλάσσιων αθλημάτων στις υπόλοιπες περιοχές με δράσεις όπως αθλητικά κέντρα (beach volley, water parks, καταδυτικά κέντρα κτλ)..Τέλος ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων στα ποτάμια(ραφτινγκ καγιάκ κλπ), στα δάση(ιπποτουρισμός, ποδήλατα βουνού) στις λίμνες(Πηνιού, Καιάφα κλπ) Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις επιχειρήσεις ενοικίασης εξοπλισμού αφού η παρουσία τέτοιων επιχειρήσεων κρίνεται απαραίτητη για την αξιοποίηση των σχεδιαζόμενων ποδηλατικών διαδρομών.

Για όλες τις μορφές των παραπάνω επενδύσεων (ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς), το συνολικό κόστος Θα ανέρχεται μέχρι €300.000. Το μέγιστο όριο ενίσχυσης ανέρχεται σε 60% σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον εγκεκριμένο χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων της χώρας (Ελλάδα Ν. 408/2006).

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης.

Οι παρεμβάσεις, Θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος.

Στις επενδύσεις για υποδομές διανυκτέρευσης και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις αυτές υλοποιούνται υποχρεωτικά με βάση τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΚΥΑ 2974/710/8-4-2009(ΦΕΚ 670/ Β/10-4-2009) των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Τουριστικής Ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. Αρ. 3427/9.6.2010 ΚΥΑ των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού και ισχύει κάθε φορά.

Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του υπομέτρου πρέπει να είναι σύμφωνες με τους όρους και περιορισμούς του ΠΑΑ, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L313	L313.8	83.333,33	50.000,00	47.500,00	2.500,00	33.333,33

Σκοπιμότητα: Η προτεινόμενη δράση απαντά στην στόχο της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης. Η σκοπιμότητα της εδράζεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής παρέμβασης που εκδηλώνεται με την παρουσία πολλών και σημαντικών βιοτόπων, περιοχών φυσικού κάλους και πολιτιστικών μνημείων.

Συμπληρωματική και εξειδικευμένη στόχευση της παρούσας δράσης είναι η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με σκοπό την προσέλκυση νέων κατηγοριών τουριστών και την αξιοποίηση νέων τουριστικών πόλων.

Επίσης απαντά στην αδυναμία διάχυσης του τουριστικού ρεύματος από την Αρχ. Ολυμπία, και ενδυναμώνει την υλοποίηση εναλλακτικών τουριστικών πόλων και προβάλλει το σύνολο των δράσεων που στοχεύουν στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που γειτνιάζουν με περιοχές Natura, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους και περιοχές με συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του τουρισμού, όπως παράλιες, ποτάμια, λίμνες, δάση, ιστορικές και περιοχές με ιδιαίτερους πολιτισμικούς πόρους. (βλ. Παράρτημα VII.)

Δικαιούχοι: Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκτός των δικαιούχων της δράσης L311, που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις πολύ μικρών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361 ΕΚ και τον Καν.(ΕΚ) 800/2008.

Υπομέτρο L313 "Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων"

A) Επιλέξιμες Δαπάνες

Δράση L313-3: *"Ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου"*

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών.
2. Δαπάνες διαμόρφωσης διαδρομών.
3. Δαπάνες προμήθειας και εγκατάστασης σχετικού εξοπλισμού (πινακίδες σήμανσης, κατεύθυνσης, φωτισμός κ.λπ.).

Δράση L313-4: *"Προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών"*

1. Σχεδιασμός και παραγωγή πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού, καθώς και δημιουργία ντοκιμαντέρ.
2. Διαφημιστικές καταχωρήσεις σε έντυπα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και σε τουριστικούς οδηγούς.
3. Αξιοποίηση του διαδικτύου.
4. Συμμετοχή σε αναγνωρισμένες θεματικές τουριστικές εκθέσεις στην Ελλάδα ή άλλα σε κράτη μέλη της Ε.Ε, όπως επίσης και σε ημερίδες-εκδηλώσεις κ.λπ. στην Ελλάδα και με ποσοστό μέχρι 20% του συνολικού κόστους της πρότασης.
5. Διεξαγωγή ημερίδων – εκδηλώσεων ενημέρωσης και προβολής.
6. Οργάνωση συνεντεύξεων Τύπου.
7. Δαπάνες μετακίνησης και διαμονής δημοσιογράφων γενικού και ειδικού Τύπου.

Δράσεις L313-5 έως L313-8

A) Επιλέξιμες Δαπάνες

1. Δαπάνες κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δαπάνες οικοδομικών εργασιών, υδραυλικών εργασιών, ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, θέρμανσης κ.λπ.
2. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της επιχείρησης, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.
3. Δαπάνες αγοράς καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, μέχρι την αγοραστική του αξία. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης.
4. Δαπάνες αγοράς λοιπού εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία της επιχείρησης συμπεριλαμβανομένης της αγοράς παραδοσιακών ξύλινων σκαφών, λοιπών σκαφών μόνο για τις περιπτώσεις επιχειρήσεων καταδυτικού τουρισμού καθώς και δαπάνες για την αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης.
5. Δαπάνες αγοράς οχημάτων για επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού με σκοπό τη μεταφορά ειδικού εξοπλισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους.
6. Γενικές δαπάνες συνδεόμενες με τα ανωτέρω όπως, αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, δαπάνες έκδοσης των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας και οικονομοτεχνικές μελέτες για την εγκατάσταση ΑΠΕ κ.λπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού κόστους της επένδυσης.
7. Δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, η αξιοποίηση του διαδικτύου και με ποσοστό μέχρι 5% του συνολικού κόστους.
8. Δαπάνες για την κάλυψη του κόστους μελέτης-εγκατάστασης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και ποιοτικών σημάτων, καθώς επίσης και δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους σε αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης για την αρχική πιστοποίηση των συστημάτων αυτών και σε ποσοστό μέχρι 3% του συνολικού κόστους.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.

4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ.3(α) του Καν.(ΕΚ)1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρου L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.
10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

3.1.1.β.IV. Υπομέτρο L321: Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό

Τίτλος Υπομέτρου: Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό

Κωδικός Υπομέτρου: L321

Λογική της παρέμβασης: Στην περιοχή παρέμβασης παρατηρείται έλλειψη μικρών υποδομών για την αντιμετώπιση προβλημάτων από την εποχική υπερχείλιση ποταμών και χειμάρρων που οδηγούν αφενός σε απαξίωση της γεωργικής γης, και αφετέρου σε υποβάθμιση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα τις τάσεις εγκατάλειψής τους, την αποδυνάμωση του τοπικού αγροτικού εισοδήματος, και τη σταδιακή μείωση ροής επισκεπτών στις περιοχές αυτές.

Οι πυρκαγιές του 2007, ενέτειναν τα υπάρχοντα προβλήματα, κυρίως μέσω της αύξησης της επιφανειακής απορροής και των αναμενόμενων διαβρωτικών επιπτώσεων.

Οι ανωτέρω συνθήκες δημιουργούν σοβαρά προβλήματα τόσο στις συνθήκες εργασίας του αγροτικού πληθυσμού όσο και στην ποιότητα ζωής του τοπικού πληθυσμού γενικότερα.

Η περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει επίσης ελλείμματα υποδομών και υπηρεσιών στον τομέα της κοινωνικής εξυπηρέτησης, επιμόρφωσης και πολιτισμού, με αποτέλεσμα τον προσανατολισμό των κατοίκων τους προς τα αστικά κέντρα για την κάλυψη των αναγκών τους.

Ειδικότερα, στον τομέα του πολιτισμού, διαπιστώνεται η ανάγκη διάσωσης και διατήρησης πολιτισμικών στοιχείων, παραδόσεων και εθίμων που σταδιακά ατονούν, ενώ θα μπορούσαν να αποτελούν στοιχεία τόνωσης της τοπικής κοινωνικής ζωής.

Στόχοι Υπομέτρου:

Άμβλυνση των Περιβαλλοντικών Πιέσεων και προστασία φυσικών πόρων

Διατήρηση & Ανάδειξη του Αγροτικού Τοπίου

Βελτίωση & Συμπλήρωση Κοινωνικών Υποδομών

Ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση

Δικτύωση Τουρισμού & Γεωργίας

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις:

Δράση L321.2:

Τίτλος Δράσης: Κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, δημοτικές βιβλιοθήκες, ωδεία, χώροι άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση αφορά την παροχή ενίσχυσης για την δημιουργία, ενίσχυση και βελτίωση κοινωνικών υποδομών όπως Κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, δημοτικές βιβλιοθήκες, ωδεία, χώροι άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Το ποσοστό επιχορήγησης μπορεί να ανέρχεται μέχρι το 100% του συνολικού προϋπολογισμού. Όσον αφορά το συνολικό κόστος θα ανέρχεται μέχρι 300.000€.

Σημειώνεται ότι δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L321	L321.2	73.700,00	73.700,00	70.015,00	3.685,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση εξυπηρετεί κυρίως σκοπιμότητα που εδράζεται :
α)στην ανάγκη ανασυγκρότησης της περιοχής παρέμβασης από τις πυρκαγιές του 2007,

β) την αιφορική ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης, μέσω της υποστήριξης δράσεων που στοχεύουν ευθέως στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων.

γ)Την ανάπτυξη και διατήρηση κοινωνικών και πολιτιστικών υποδομών στους αγροτικούς οικισμούς

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που παρουσιάζουν ελλείμματα σε βασικές κοινωνικές και πολιτιστικές υποδομές καθώς και σε πυρόπληκτες ή σεισμόπληκτες περιοχές.

Δικαιούχοι: Φορείς υλοποίησης δύναται να είναι ΟΤΑ α' βαθμού, τα νομικά τους πρόσωπα και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Υπομέτρο L321: "Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό"

Δράση L321-2: *"Χώροι άσκησης πολιτιστικών, αθλητικών, εκπαιδευτικών, περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, καθώς και δραστηριοτήτων κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, όπως κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, δημοτικές βιβλιοθήκες, ωδεία κ.λπ."*

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών.
2. Δαπάνες κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων.
3. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας του έργου, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.
4. Δαπάνες αγοράς καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών.
5. Δαπάνες αγοράς λοιπού εξοπλισμού.
6. Αγορά ειδικών επαγγελματικών οχημάτων στην περίπτωση που η χρήση τους είναι πλήρως αιτιολογημένη από το είδος του έργου.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ. 3(α) του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρων L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.

10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

3.1.1.β.V. Υπομέτρο L322: Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών

Υπομέτρο L322: Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών

Τίτλος Υπομέτρου: Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών

Κωδικός Υπομέτρου: L322

Λογική της παρέμβασης: Το οικιστικό περιβάλλον των περιοχών παρέμβασης αντανακλά τα προβληματικά χαρακτηριστικά της δημογραφικής συρρίκνωσης και της κοινωνικής — οικονομικής καθυστέρησης σε σχέση με τους αντίστοιχους μέσους όρους της χώρας.

Ωστόσο, στους οικισμούς στους οποίους συγκρατήθηκε η κρίσιμη μάζα πληθυσμού παρατηρείται έλλειψη υποδομών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, έλλειψη παρεμβάσεων για τη διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής φυσιογνωμίας, καθώς και εγκατάλειψη και φθορά του αρχιτεκτονικού τους πλούτου.

Τέλος, η διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων περιορίστηκε κατά κύριο λόγο στις κεντρικές πλατείες ορισμένων οικισμών, χωρίς να εξασφαλίζεται η λειτουργική και η μορφολογική τους σύνδεση με τον υπόλοιπο οικιστικό ιστό και τη συνολική αναβάθμισή του.

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις δε θα έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα, αλλά θα αφορούν συνολικές παρεμβάσεις που θα αποσκοπούν τεκμηριωμένα στη διατήρηση της παραδοσιακής εικόνας των οικισμών, την τοπική αρχιτεκτονική και την αγροτική κληρονομιά και σε πλήρη συμβατότητα με την προώθηση του στόχου της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης.

Μπορούν να περιληφθούν έργα για την αναβάθμιση χωριών σε εφαρμογή συνολικής μελέτης αναβάθμισης και όχι σημειακές παρεμβάσεις. Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση των σχεδιαζόμενων δράσεων είναι η ύπαρξη μελέτης συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή η ύπαρξη σχεδίου αναβάθμισης αυτού. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις, θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με ποιοτικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος.

Το υπομέτρο δεν εφαρμόζεται σε χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς, ενώ κατά προτεραιότητα θα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (π.χ. ύδρευσης, αποχέτευσης)

Το υπομέτρο αφορά κυρίως δημόσια έργα και ο συνολικός ανώτατος προϋπολογισμός θα ανέρχεται έως 1.000.000 €.

Στόχοι Υπομέτρου:

Αναβάθμιση πολιτιστικής κληρονομιάς

Ανάδειξη και διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής

Αποκατάσταση οικιστικού Ιστού

Βελτίωση & Συμπλήρωση πολιτιστικών Υποδομών

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση.

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις:

Δράση L322.1:

Τίτλος Δράσης: βελτίωση και ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων (όπως διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, πλακοστρώσεις-πεζοδρομήσεις, φωτισμός κλπ).

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Στο πλαίσιο της δράσης θα καλυφθούν ενδεικτικά δαπάνες που αφορούν σε:

- ✦ Μελέτη και κατασκευή του έργου
- ✦ Απαραίτητο εξοπλισμό

Το ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται μέχρι το 100% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού. Όσον αφορά το ανώτατο συνολικό κόστος θα ανέρχεται σε 1.000.000€ ανά οικισμό.

Η δράσεις δεν μπορεί να αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα και να αποφέρουν έσοδα στο δικαιούχο κατά την διάρκεια αλλά και μετά την υλοποίηση του έργου.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L322	L322.1	100.000,00	100.000,00	95.000,00	5.000,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση εξυπηρετεί κυρίως την Ανάδειξη και διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής, αποκατάσταση του οικιστικού ιστού και την αισθητική αναβάθμιση των οικισμών και συνεπώς την βελτίωση της τουριστικής υποδομής της περιοχής. Επίσης εξυπηρετεί την ανάγκη ανασυγκρότησης της περιοχής παρέμβασης από τις πυρκαγιές του 2007 και το σεισμό του 2008, αλλά εξυπηρετεί παράλληλα και την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης, μέσω της υποστήριξης δράσεων που στοχεύουν ευθέως στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και με την προϋπόθεση της απόλυτης συμφωνίας με τις χρήσεις γης και το καθεστώς προστασίας στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης. Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που έχουν ολοκληρώσει τα υπόγεια δίκτυα και σε περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές.

Οι παρεμβάσεις δεν εφαρμόζονται σε χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς ενώ κατά προτεραιότητα θα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (π.χ. ύδρευσης, αποχέτευσης)

Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση των σχεδιαζόμενων δράσεων είναι η ύπαρξη μελέτης συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή η ύπαρξη σχεδίου αναβάθμισης αυτού.

Δικαιούχοι: Φορείς υλοποίησης δύναται να είναι ΟΤΑ α' βαθμού.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Υπομέτρο 322 "Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών"

Δράση L322-1: "Βελτίωση και ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων"

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών.
2. Δαπάνες κατασκευής.
3. Δαπάνες προμήθειας και εγκατάστασης σχετικού εξοπλισμού.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ. 3(α) του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρων L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.

10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

3.1.1.β.VI. Υπομέτρο L323: Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς

Υπομέτρο L323: Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς

Κωδικός Υπομέτρου: L323

Λογική της παρέμβασης: Παρά την περιορισμένη ανάπτυξη των περιοχών παρέμβασης, παρατηρείται ότι ορισμένες δραστηριότητες προκάλεσαν κατά το παρελθόν ή προκαλούν και σήμερα περιβαλλοντική υποβάθμιση στις περιοχές με ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον, καθώς και σε τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας. Το φαινόμενο αυτό πήρε μεγάλες διαστάσεις μετά τις πυρκαγιές του 2007, όπου η υποβάθμιση περιοχών φυσικού κάλλους και υψηλής οικολογικής αξίας ήταν σημαντική. Στις περιοχές αυτές απαιτούνται έργα αποκατάστασης μικρής σχετικής κλίμακας(αποκαταστάσεις χλωρίδας, έργα αντιστήριξης, αποκατάσταση μονοπατιών κλπ)

Στις περιοχές παρέμβασης παρατηρείται έλλειψη κινητοποίησης και ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού καθώς και των επισκεπτών προς την κατεύθυνση της προστασίας του περιβάλλοντος και την αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων. Η σημασία της δράσης αυτής είναι ιδιαίτερα επιτακτική μετά τις πυρκαγιές και την ανάγκη της ενεργοποίησης του πληθυσμού στην κατεύθυνση του εθελοντισμού.

Επιπλέον, η αναπτυξιακή καθυστέρηση των περιοχών παρέμβασης είχε ως αποτέλεσμα να διατηρηθούν στην ύπαιθρο σημαντικά στοιχεία που είναι συνδεδεμένα με την παραδοσιακή αγροτική ζωή της χώρας (μύλοι, λιοτρίβια, γεφύρια κλπ.). Ο αρχιτεκτονικός αυτός πλούτος ο οποίος παρέμεινε ανεκμετάλλευτος επί δεκαετίες και κινδυνεύει σήμερα από τη φθορά του χρόνου αποτελεί σοβαρό συγκριτικό πλεονέκτημα των περιοχών αυτών πάνω στο οποίο μπορεί να στηριχθεί η προβολή της φυσιογνωμίας της περιοχής, η προσέλκυση επισκεπτών και ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Οι δράσεις δεν μπορεί να αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα και να αποφέρουν έσοδα στο δικαιούχο κατά την διάρκεια αλλά και μετά την υλοποίηση του έργου.

Στόχοι Υπομέτρου:

Διατήρηση & Ανάδειξη του Αγροτικού Τοπίου

Ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους και περιβαλλοντικής σημασίας

Αποκατάσταση περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές

Διατήρηση και ανάδειξη στοιχείων αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς

Προβολή & Αξιοποίηση του Πολιτιστικού Περιβάλλοντος

Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση.

Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες δράσεις:

Δράση L323.1:

Τίτλος Δράσης: Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση περιοχών, όπως βελτίωση-σήμανση μονοπατιών, φυτοτεχνικές εργασίες, τεχνικά έργα μικρής κλίμακας για την προστασία του εδάφους, διαμόρφωση θέσεων θέας, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση στοχεύει στη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση περιοχών, με προτεραιότητα σε τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας και σε περιοχές Natura 2000.

Ενδεικτικές παρεμβάσεις που εντάσσονται στον χαρακτήρα της είναι η βελτίωση και σήμανση μονοπατιών, φυτοτεχνικές εργασίες, τεχνικά έργα μικρής κλίμακας για την προστασία του εδάφους, διαμόρφωση θέσεων θέας καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης επίσης προβλέπονται δράσεις επιμόρφωσης και εξοπλισμού εθελοντών σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών.

Το συνολικό κόστος των σχετικών παρεμβάσεων μπορεί να ανέλθει σε 300.000 €.

Το ύψος ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι το 100% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού, ανάλογα με το χαρακτήρα της παρέμβασης.

Οι δράσεις δεν μπορεί να αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα και να αποφέρουν έσοδα στο δικαιούχο κατά την διάρκεια αλλά και μετά την υλοποίηση του έργου.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	323	L323.1	20.000,00	20.000,00	19.000,00	1.000,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση εξυπηρετεί κυρίως σκοπιμότητα που εδράζεται στην ανάγκη ανασυγκρότησης της περιοχής παρέμβασης από τις πυρκαγιές του 2007, στην αποκατάσταση της ελκυστικότητας της περιοχής και την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας και σε περιοχές Natura 2000.

Προτεραιότητα θα δοθεί επίσης σε περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές.

Δικαιούχοι: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, άλλοι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

Δράση L323.3:

Τίτλος Δράσης: Διατήρηση, αναβάθμιση και αποκατάσταση Τοπίου της υπαίθρου(όπως αποκατάσταση περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών, δένδροφυτεύσεις με ενδημικά είδη κλπ).

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση στοχεύει στη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση του τοπίου της υπαίθρου. Ενδεικτικές παρεμβάσεις που εντάσσονται στον χαρακτήρα της είναι η αποκατάσταση περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών, δένδροφυτεύσεις με ενδημικά είδη

Το ανώτατο συνολικό κόστος των σχετικών παρεμβάσεων μπορεί να ανέλθει σε 300.000 €.

Το ύψος ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι το 100% του συνολικού προϋπολογισμού.

Οι δράσεις δεν μπορεί να αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα και να αποφέρουν έσοδα στο δικαιούχο κατά την διάρκεια αλλά και μετά την υλοποίηση του έργου.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L323	L323.3	50.000,00	50.000,00	47.500,00	2.500,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση εξυπηρετεί κυρίως σκοπιμότητα που εδράζεται στην ανάγκη αποκατάστασης τοπίων της περιοχής παρέμβασης που επλήγησαν από τις πυρκαγιές του 2007 αλλά εξυπηρετεί παράλληλα και την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης, μέσω της υποστήριξης δράσεων που στοχεύουν ευθέως στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης

Προτεραιότητα θα δοθεί σε περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές.

Δικαιούχοι: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, άλλοι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

Δράση L323.4:

Τίτλος Δράσης: Παρεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια για τη μετατροπή τους σε μουσεία-συλλογές-εκθετήρια που σχετίζονται με την λαογραφική/αγροτική/πολιτιστική κληρονομιά

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης: Η παρούσα δράση στοχεύει στην ενίσχυση παρεμβάσεων σε υφιστάμενα κτίρια με σκοπό τη μετατροπή τους σε μουσεία-συλλογές- εκθετήρια τα οποία θα σχετίζονται με τη λαογραφική, αγροτική και πολιτιστική κληρονομιά Στο πλαίσιο της παρούσας δράσης θα καλυφθούν ενδεικτικά δαπάνες που αφορούν σε:

- ✦ μελέτη του έργου
- ✦ κατασκευή του έργου
- ✦ απαραίτητο εξοπλισμό

Το ανώτατο συνολικό κόστος των σχετικών παρεμβάσεων μπορεί να ανέλθει σε 300.000 €.

Το ύψος ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι το 100% του συνολικού προϋπολογισμού.

Οι δράσεις δεν μπορεί να αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα και να αποφέρουν έσοδα στο δικαιούχο κατά την διάρκεια αλλά και μετά την υλοποίηση του έργου.

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

ΜΕΤΡΟ	ΟΜΑΔΑ ΥΠ/ΡΩΝ	ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
41	413	L323	L323.4	50.000,00	50.000,00	47.500,00	2.500,00	0,00

Σκοπιμότητα: Η παρούσα δράση εξυπηρετεί κυρίως σκοπιμότητα που εδράζεται στην ανάγκη διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, βελτίωση της ελκυστικότητας και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. Επίσης η δράση συμβάλλει θετικά στην ευαισθητοποίηση-επιμόρφωση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα τοπικής ιστορίας και ταυτότητας.

Περιοχή εφαρμογής: Οι παρεμβάσεις της παρούσας δράσης μπορούν να εφαρμοστούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Δικαιούχοι: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, άλλοι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα.

α) Επιλέξιμες δαπάνες:

Υπομέτρο 323 "Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς"

Δράση L323-1: *"Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση περιοχών, όπως βελτίωση – σήμανση μονοπατιών, φυτοτεχνικές εργασίες, τεχνικά έργα μικρής κλίμακας για την προστασία του εδάφους, διαμόρφωση θέσεων θέας, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης"*

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών.
2. Δαπάνες για εργασίες διαμόρφωσης υφιστάμενων μονοπατιών, θέσεων θέας – παρατήρησης και χώρων δασικής αναψυχής, φυτοτεχνικές εργασίες.
3. Δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία του έργου (όπως πινακίδες, εξοπλισμός παρατήρησης, εξοπλισμός δασικής αναψυχής)
4. Ενέργειες περιβαλλοντικής ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης: δαπάνες εισηγητών, δαπάνες σχεδιασμού και αναπαραγωγής ενημερωτικού – εκπαιδευτικού – πληροφοριακού υλικού, δαπάνες διοργάνωσης ημερίδων και άλλων εκδηλώσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης, καταχωρήσεις σε τοπικά μέσα ενημέρωσης, δαπάνες μίσθωσης χώρου για την πραγματοποίηση ενημερωτικών εκδηλώσεων, δαπάνες μίσθωσης εποπτικού υλικού, εξοπλισμού για τις ανάγκες εκδηλώσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης (μικροφωνικές εγκαταστάσεις, προβολείς, video κ.λπ.).

Δράση L323-3: *"Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση τοπίου της υπαίθρου (όπως αποκατάσταση περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών, δενδροφυτεύσεις με ενδημικά είδη)"*

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών
2. Καθαρισμοί απορριμμάτων και μπάζων σε περιοχές υγροτόπων, κοιτών ρεμάτων, σημείων διαδρομών κ.λπ.)
3. Εργασίες αποκατάστασης (χωματουργικές εργασίες, φυτοτεχνικά έργα κ.λπ.)

Δράση L323-4: *"Παρεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια για τη μετατροπή τους σε μουσεία-συλλογές-εκθετήρια που σχετίζονται με τη λαογραφική / αγροτική / πολιτιστική κληρονομιά"*

1. Δαπάνες εκπόνησης απαιτούμενων μελετών.
2. Δαπάνες κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δαπάνες οικοδομικών, υδραυλικών και ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, θέρμανσης κ.λπ.
3. Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας του έργου, όπως ισοπεδώσεις, διαμορφώσεις, συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφέλειας, περιφράξεις, φωτισμός, φυτεύσεις, κ.λπ.
4. Δαπάνες προμήθειας καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένου του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Περιλαμβάνονται οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης.

5. Δαπάνες προμήθειας λοιπού εξοπλισμού απαραίτητου για τη λειτουργία του έργου.

β) Μη επιλέξιμες δαπάνες:

1. Απόκτηση οικοπέδων, εδαφικών εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων (αγορά, μίσθωση κ.λπ.).
2. Κόστος σύνταξης φακέλου υποψηφιότητας.
3. Συμβολαιογραφικά έξοδα και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του δικαιούχου.
4. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 71, παρ. 3(α) του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
5. Η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού. Για τις δράσεις ενθάρρυνσης τουριστικών δραστηριοτήτων των υπομέτρου L311 και L313 και αποκλειστικά και μόνο για κτίσματα τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα είναι επιλέξιμη η αγορά ή επισκευή παλαιού εξοπλισμού και μέχρι ποσοστού 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.
6. Δαπάνες για την εκπόνηση μελετών οι οποίες δεν εφαρμόζονται κατά την υλοποίηση του έργου.
7. Λειτουργικές δαπάνες των δικαιούχων και των έργων (αμοιβές προσωπικού, αναλώσιμα κ.λπ.).
8. Βελτιωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την προσαρμογή τους σε τυχόν απαιτήσεις της δικτύωσης.
9. Δαπάνες συντήρησης των παρεμβάσεων που ενισχύονται.
10. Δαπάνη για τη μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του οικισμού ή για το σχέδιο αναβάθμισης.
11. Αγορά οχημάτων πλην των περιπτώσεων για τις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπάνες.
12. Προμήθεια εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε., εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από χώρες της Ε.Ε.
13. Δαπάνες προβολής και προώθησης γεωργικών προϊόντων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Ι.2. ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 123.α.

1. ΤΟΜΕΑΣ: ΚΡΕΑΣ

Δράση 1.3.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων, μονάδων τεμαχισμού– τυποποίησης κρέατος και παραγωγής κρεατοσκευ-ασμάτων.

Δράση 1.4.: Ίδρυση μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος θηραματικών ειδών και παραγωγής κρεατοσκευασμάτων σε περιπτώσεις καθετοποίησης της παραγωγής.

Δράση 1.5.: Ίδρυση μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος και παραγωγής κρεατοσκευασμάτων, σε περιοχές όπου δεν υπάρχει επαρκής υποδομή, με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας.

Δράση 1.6.: Εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση, χωρίς αύξηση δυναμικότητας, με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας (αλλαντοποιεία – κονσέρβες κ.λπ.).

2. ΤΟΜΕΑΣ: ΓΑΛΑ

Δράση 2.1: Ίδρυση – επέκταση τυροκομείων εφόσον κρίνεται απαραίτητο λόγω επάρκειας γάλακτος.

Δράση 2.2.: Εκσυγχρονισμός τυροκομείων με ή χωρίς μετεγκατάσταση ώστε να τηρούνται οι βασικοί όροι υγιεινής και να προωθηθούν τα ποιοτικά προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ της χώρας.

Δράση 2.4.: Ίδρυση μικρών μονάδων παραγωγής γιαούρτης και λοιπών ζυμούμενων προϊόντων γάλακτος.

Δράση 2.5.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων παραγωγής γιαούρτης και λοιπών ζυμούμενων προϊόντων γάλακτος.

Δράση 2.6.: Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός – επέκταση, μονάδων αξιοποίησης παραπροϊόντων (τυρόγαλα), που στοχεύουν στη βελτίωση του περιβάλλοντος.

3. ΤΟΜΕΑΣ: ΑΥΓΑ – ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ

3.1. ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ: ΑΥΓΑ

Δράση 3.1.1.: Ίδρυση μονάδων τυποποίησης και συσκευασίας αυγών.

Δράση 3.1.2.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων τυποποίησης και συσκευασίας αυγών.

Δράση 3.1.3: Ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αυγών για παραγωγή νέων προϊόντων με βάση τα αυγά.

Δράση 3.1.4: Ίδρυση μονάδων τυποποίησης και συσκευασίας αυγών και προϊόντων που τυποποιούνται με βάση αναγνωρισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα (ειδικές εκτροφές, βιολογικά κ.λπ.) στα πλαίσια κάθετοποίησης των μονάδων.

4. ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΩΑ

ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ: ΜΕΛΙ

Δράση 4.1.: Εκσυγχρονισμός χωρίς αύξηση δυναμικότητας με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων τυποποίησης – επεξεργασίας – μεταποίησης – συσκευασίας μελιού.

Δράση 4.2.: Ίδρυση μικρών μονάδων τυποποίησης – συσκευασίας μελιού μόνο σε ορεινές – νησιωτικές περιοχές, με προτεραιότητα στις μονάδες τυποποίησης – επεξεργασίας – μεταποίησης βιολογικού μελιού.

Δράση 4.3.: Ίδρυση – εκσυγχρονισμός – επέκταση –μετεγκατάσταση μονάδων για παραγωγή σακχαρωδών προϊόντων με βάση το μέλι, snacks κλπ.

Στον υποτομέα του μελιού καμία από τις ανωτέρω δράσεις δεν εμπίπτει στα πεδία επιλεξιμότητας του Καν. 797/2004.

5. ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΩΑ

ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ: ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ – ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ

Δράση 5.1.: Ίδρυση – επέκταση σύγχρονων μονάδων αναπλήνισης κουκουλιών.

Δράση 5.2.: Εκσυγχρονισμός, βελτίωση υφισταμένων μονάδων αναπλήνισης κουκουλιών.

Δράση 5.3. Ίδρυση – επέκταση μονάδων μεταποίησης σαλιγκαριών.

Δράση 5.4.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων μεταποίησης σαλιγκαριών.

6. ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ

Δράση 6.1.: Εκσυγχρονισμός καθέτων αποθηκευτικών χώρων δημητριακών και με εγκαταστάσεις αερισμού ή με ψυχρό αέρα.

Δράση 6.2.: Εκσυγχρονισμός – βελτίωση οριζοντίων παλαιών αποθηκών.

Δράση 6.3.: Ίδρυση ξηραντηρίων δημητριακών.

Δράση 6.4.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων ξηραντηρίων δημητριακών.

Δράση 6.5.: Συμπλήρωση – εκσυγχρονισμός χωρίς αύξηση δυναμικότητας υφισταμένων αποθηκευτικών εγκαταστάσεων ρυζιού με τοποθέτηση συστημάτων προκαθορισμού ξήρανσης και ψύξης.

Δράση 6.6.: Ίδρυση νέων μονάδων αποφλοιώσεως – επεξεργασίας – τυποποίησης ρυζιού.

Δράση 6.7.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων αποφλοίωσης ρυζιού με εξοπλισμό λείανσης, χρωματοδιαλογής και υγροθερμικής επεξεργασίας και τυποποίησης – συσκευασίας με ή χωρίς μετεγκατάσταση.

Δράση 6.8.: Ίδρυση silos σε κόμβους σύγχρονων διαμετακομιστικών κέντρων.

Δράση 6.9.: Ίδρυση οριζοντίων αποθηκών σε νησιωτικές ή ορεινές περιοχές.

7. ΤΟΜΕΑΣ: ΕΛΑΙΟΥΧΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

A) Ελαιόλαδο

Δράση 7.1.: Ελαιοτριβεία

α) Εκσυγχρονισμός, με ή χωρίς μετεγκατάσταση ελαιοτριβείων χωρίς αύξηση δυναμικότητας με προτεραιότητα σε αυτά που επεξεργάζονται βιολογική πρώτη ύλη.

β) Συγχωνεύσεις ελαιοτριβείων με δυναμικότητα ανάλογη των συγχωνευθέντων.

γ) Ίδρύσεις ελαιοτριβείων αποκλειστικά και μόνο σε ορεινές ή νησιωτικές περιοχές από βιολογική πρώτη ύλη.

Δράση 7.2.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση τυποποιητηρίων – συσκευαστηρίων ελαιολάδου, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 7.3.: Ίδρύσεις – επεκτάσεις τυποποιητηρίων ελαιολάδου για την παραγωγή επώνυμων ποιοτικών, εμπορεύσιμων συσκευασιών, με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του προϊόντος.

Δράση 7.4.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση ραφιναριών ελαιολάδου χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

B) Άλλα Έλαια

Δράση 7.5: Ίδρυση – Επέκταση – Εκσυγχρονισμός χωρίς αύξηση δυναμικότητας με ή χωρίς μετεγκατάσταση σπορελαιουργείων και βιομηχανιών σπορελαιουργίας.

8. ΤΟΜΕΑΣ: ΟΙΝΟΣ

Δράση 8.1.: Εκσυγχρονισμός οινοποιείων με ή χωρίς μετεγκατάσταση χωρίς αύξηση της δυναμικότητας, για παραγωγή οίνων ποιότητας.

Δράση 8.2.: Συγχώνευση οινοποιείων με παράλληλο εκσυγχρονισμό (κτιριακών εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού) για βελτίωση της ποιότητας και μείωση του κόστους παραγωγής, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 8.3.: Ίδρυση νέων οινοποιείων σύγχρονης τεχνολογίας:

α) σε περιπτώσεις εξυπηρέτησης της τοπικής παραγωγής σε ορεινές και νησιώτικες περιοχές

β) μονάδων παραγωγής οίνων από προϊόντα της βιολογικής αμπελουργίας [Καν.(ΕΟΚ) 2092/91] και συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Δράση 8.4: Προσθήκη, εκσυγχρονισμός, επέκταση γραμμής εμφιάλωσης οίνου σε οινοποιεία για την κάλυψη των αναγκών εμφιάλωσης της παραγωγής τους.

9. ΤΟΜΕΑΣ: ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ

I. Στο επίπεδο της εμπορίας

Δράση 9.1.: Ίδρυση μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης νωπών οπωροκηπευτικών, πατάτας, σύκων, οσπρίων και ξηρών καρπών.

Δράση 9.2.: Εκσυγχρονισμοί ή/και επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφιστάμενων μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης νωπών οπωροκηπευτικών, πατάτας, σύκων, οσπρίων και ξηρών καρπών:

II. Στο επίπεδο της μεταποίησης

Δράση 9.7.: Μεταποίηση Βιομηχανικής τομάτας

Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

- τη χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- την παραγωγή νέων προϊόντων χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 9.8.: Μεταποίηση φρούτων (ροδάκινα, βερίκοκα, αχλάδια, μήλα, δαμάσκηνα κ.λπ.)

α) Κονσερβοποιεία – Χυμοί φρούτων – Αποξηραμένα

φρούτα

- Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων κονσερβοποίησης οπωροκηπευτικών, βιομηχανικών ροδακίνων και αχλαδιών, λοιπών φρούτων και λαχανικών κυρίως όσον αφορά:
- τη χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- την παραγωγή νέων προϊόντων.
- Ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης (κονσερβοποίησης) οπωροκηπευτικών (πλην βιομηχανικής τομάτας), βιομηχανικών ροδακίνων και αχλαδιών, λοιπών φρούτων και λαχανικών.

β) Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων χυμοποίησης, κυρίως όσον αφορά:

- τη χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- την παραγωγή νέων προϊόντων.

γ) Ίδρυση νέων μονάδων χυμοποίησης οπωρών (πλην των εσπεριδοειδών) σύγχρονης τεχνολογίας.

δ) Αποξηραμένων φρούτων

Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση ή/και επέκταση μονάδων αποξήρανσης φρούτων (δαμάσκηνα, βερίκοκα κ.λπ.).

ε) Ίδρυση – εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων παραγωγής μαρμελάδων και γλυκώνκουταλιού.

στ) Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων, χυμοποίησης εσπεριδοειδών κυρίως όσον αφορά:

- τη χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- τις ψυκτικές εγκαταστάσεις,
- την παραγωγή νέων προϊόντων.

Δράση 9.9.: Μεταποίηση λαχανικών

α) Ίδρυση νέων μονάδων παραγωγής τουρσιών και ψητών λαχανικών, εκσυγχρονισμός και επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

- στη χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών και
- στην παραγωγή νέων προϊόντων

β) Ίδρυση νέων μονάδων ή εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων για την παραγωγή χυμών λαχανικών κύβων ή μιγμάτων αυτών σε ασηπτική συσκευασία.

Δράση 9.10.: Επενδύσεις εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού και αξιοποίησης υπολειμμάτων των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών του τομέα μεταποίησης οπωροκηπευτικών για την παραγωγή λιπασμάτων ή/και ζωοτροφών.

Δράση 9.11.: Μεταποίηση ξηρών καρπών.

Ίδρυση νέων μονάδων, εκσυγχρονισμός και επέκταση ή και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων για παραγωγή προϊόντων πάστας, νιφάδων πραλίνας, παστελιών, snacks κ.λπ.

Δράση 9.12.: Μεταποίηση σύκων – σταφίδων

α) Εκσυγχρονισμός και επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων.

β) Ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης – αποξήρανσης σύκων και σταφίδων.

III. Στον τομέα των μονάδων επεξεργασίας επιτραπέζιων ελαιών

Δράση 9.13.: Εκσυγχρονισμός των μονάδων επεξεργασίας βρωσίμων ελαιών, χωρίς αύξηση δυναμικότητας.

Δράση 9.14.: Ίδρυση – επέκταση μονάδων μόνο για γραμμές συσκευασίας καταναλωτή και γραμμές παραγωγής νέων προϊόντων.

Δράση 9.15.: Μετεγκαταστάσεις που αφορούν την μεταφορά μονάδων από τις αστικές περιοχές, για λόγους που σχετίζονται με τη ρύπανση χωρίς αύξηση δυναμικότητας.

IV. Στον τομέα των Γεωμήλων

Δράση 9.16.: Ίδρύσεις νέων μονάδων, εκσυγχρονισμός – επέκταση, με ή χωρίς μετεγκατάσταση, συμπλήρωση υφισταμένων μονάδων, ή προσθήκη γραμμών σε υφιστάμενες μονάδες μεταποίησης γεωμήλων με προορισμό την παραγωγή νέων προϊόντων όπως:

- προτηγανισμένης / κατεψυγμένης πατάτας,
- τσιπς ή σνακς πατάτας κ.λπ.
- άλλα νέα προϊόντα

Έργα του Τομέα οπωροκηπευτικών που υποβάλλονται από αναγνωρισμένες ή προαναγνωρισμένες από τη Δ/ση ΠΑΠ Δενδροκηπευτικής Ομάδες παραγωγών (Συνεταιρισμοί, ΕΑΣ, καθώς και Εταιρείες που έχουν αναγνωρισμένη Ομάδα Παραγωγών), είναι επιλέξιμα μόνο για τα μικρά Νησιά του Αιγαίου και Ιονίου (μέχρι 3.100 κατοίκους).

10. ΤΟΜΕΑΣ: ΑΝΘΗ

Δράση 10.1.: Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων μεταποίησης ή εκσυγχρονισμός ή επέκταση υφισταμένων μονάδων.

α) Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός και επέκταση τυποποιημένων δρεπτιών ανθέων και γλαστρικών.

β) Ίδρυση ξηρατηρίων ανθέων.

Δράση 10.2.: Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων εμπορίας (νέες ανθαγορές – κέντρα διανομής) από συλλογικούς φορείς ανθοπαραγωγών.

12. ΤΟΜΕΑΣ: ΣΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Δράση 12.1.: Ίδρυση – επέκταση μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού.

Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού.

13. ΤΟΜΕΑΣ: ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ και ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

Δράση 13.1.: Ίδρυση – επέκταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

Δράση 13.2.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΤΟΜΕΙΣ:

Ως προϊόντα ποιότητας είναι αυτά που καθορίζονται από τους Καν.(ΕΟΚ) 2092/91, 2081/92, 2082/92 και Καν.(ΕΚ) 1804/99, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται, καθώς και αυτά που καθορίζονται από την Εθνική Νομοθεσία και πιστοποιούνται κατάλληλα.

Ι.3.ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ	Ονομασία Κλάδου	ΚΑΔ 2008	Περιγραφή ΚΑΔ
153.3	Παραγωγή ζαχαρωδών προϊόντων από φρούτα και λαχανικά	10.39.22	Παραγωγή μαρμελάδων, ζελέδων και πουρέ και πολτών φρούτων ή καρπών με κέλυφος
158.1	Αρτοποιία, παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής	10.71.1	Παραγωγή ψωμιού, νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής και γλυκισμάτων
158.2	Παραγωγή φρυγανιών, μπισκότων, παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής	10.72.1	Παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων· παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
158.4	Παραγωγή κακάο, σοκολάτας και ζαχαρωτών	10.82.1	Παραγωγή πάστας κακάου (κακασμάζας), αποβουτυρωμένης ή μη, βούτυρου, λίπους και λαδιού κακάου και κακάου σε σκόνη
		10.82.2	Παραγωγή προϊόντων σοκολατοποιίας και ζαχαροπλαστικής
158.5	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων	10.73.1	Παραγωγή μακαρονιών, ρυζομακάρων (noodles), κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
158.6	Επεξεργασία τσαγιού και καφέ	10.83.1	Επεξεργασία τσαγιού και καφέ
158.9	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής μ.α.κ. (μη αναγραφόμενης κατηγορίας)	10.89.1	Παραγωγή σουπών, αβγών, μαγιών και άλλων προϊόντων διατροφής· εκχυλισμάτων και ζωμών κρέατος, ψαριών και υδρόβιων ασπόνδυλων
159.1	Παραγωγή αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών	11.01.1	Παραγωγή αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών
172	Υφαντήρια	13.20.1	Ύφανση υφασμάτων (εκτός των ειδικών υφασμάτων), από φυσικές ίνες εκτός του βαμβακιού
		13.20.2	Ύφανση βαμβακερών υφασμάτων

		13.20.3	Ύφανση υφασμάτων (εκτός των ειδικών υφασμάτων), από τεχνητές ή συνθετικές συνεχείς ή ασυνεχείς ίνες
		13.20.4	Ύφανση υφασμάτων με πέλος, θηλειωτών υφασμάτων σπογγώδους μορφής (πετσετέ) και άλλων ειδικών υφασμάτων
		13.20.5	Παραγωγή απομίμησης γούνας με ύφανση
175.1	Ταπητουργία	13.93.1	Κατασκευή χαλιών και κιλιμιών
182.1	Κατασκευή ενδυμάτων εργασίας	14.12.1	Κατασκευή ανδρικών ενδυμάτων εργασίας
		14.12.2	Κατασκευή γυναικείων ενδυμάτων εργασίας
		14.12.3	Κατασκευή άλλων ενδυμάτων εργασίας
192.0	Κατασκευή ειδών ταξιδιού, τσαντών και παρόμοιων ειδών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας	15.12.1	Κατασκευή ειδών σελοποιίας και σαγής· αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών· άλλων δερμάτινων ειδών
201.0	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	16.10.1	Παραγωγή ξυλείας, πριονισμένης ή πελεκημένης κατά μήκος, τεμαχισμένης ή αποφλοιωμένης, με πάχος > 6 mm · στρωτήρων (τραβερσών) σιδηροδρόμων ή τροχιοδρόμων από μη εμποτισμένη ξυλεία
		16.10.2	Παραγωγή ξυλείας συνεχώς διαμορφωμένης κατά μήκος οποιασδήποτε άκρης ή επιφάνειας· ξυλόμαλλου· ξυλάλευρου· ξυλείας σε πελεκούδια ή σε μόρια
		16.10.3 (εκτός 16.10.39)	Παραγωγή ακατέργαστης ξυλείας· στρωτήρων (τραβερσών) σιδηροδρόμων ή τροχιοδρόμων από ξύλο, εμποτισμένης ή κατά άλλο τρόπο επεξεργασμένης
		16.10.9 (εκτός 16.10.99)	Υπηρεσίες ξήρανσης, εμποτισμού ή χημικής επεξεργασίας του ξύλου· εργασίες υπερβολαβίας στο πλαίσιο της διαδικασίας παραγωγής ξυλείας πριονισμένης και πλανισμένης

203.0	Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική	16.22.1	Κατασκευή συναρμολογούμενων σανίδων δαπέδων παρκέ
		16.23.1	Κατασκευή τεχνουργημάτων λεπτοξυλουργικής και χονδροξυλουργικής για οικοδομές (εκτός από τα προκατασκευασμένα κτίρια), από ξύλο
		16.23.2	Κατασκευή προκατασκευασμένων ξύλινων κτιρίων
205.2	Κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτική	16.29.2	Κατασκευή ειδών από φελλό, άχυρο ή άλλα υλικά σπαρτοπλεκτικής· ειδών καλαθοπλεκτικής
212.1	Κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού και χαρτονιού και ειδών συσκευασίας από χαρτί και χαρτόνι.	17.21.1	Κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού και χαρτονιού και κιβωτίων από χαρτί και χαρτόνι
241.4	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών (παραγωγή ξυλάνθρακα)	20.14.72	Παραγωγή ξυλάνθρακα
245.1	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης	20.41.1	Παραγωγή γλυκερίνης
		20.41.2	Παραγωγή επιφανειοδραστικών οργανικών ουσιών, εκτός από σαπούνι
		20.41.3	Παραγωγή σαπουνιού, παρασκευασμάτων πλύσης και καθαρισμού
		20.41.4	Παραγωγή ευωδών παρασκευασμάτων και κεριών
246.3	Παραγωγή αιθέριων ελαίων	20.53.1	Παραγωγή αιθέριων ελαίων
261.3	Κατασκευή κοίλου γυαλιού	23.13.1	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
262.1	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών	23.41.1	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
262.5	Κατασκευή άλλων κεραμικών προϊόντων	23.49.1	Παραγωγή άλλων προϊόντων κεραμικής

286.1	Κατασκευή ειδών μαχαιροποιίας	25.71.1	Κατασκευή μαχαιροπίρουνων
286.2	Κατασκευή εργαλείων	25.73.1	Κατασκευή εργαλείων χειρός των τύπων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία, στην κηπουρική ή στη δασοκομία
		25.73.2	Κατασκευή χειροπρίονων· λεπίδων για πριόνια κάθε είδους
		25.73.3	Κατασκευή άλλων εργαλείων χειρός
		25.73.4	Κατασκευή εναλλάξιμων εργαλείων για εργαλεία χειρός ή για εργαλειομηχανές, που είτε λειτουργούν με ρεύμα είτε χωρίς ρεύμα
		25.73.5	Κατασκευή μητρών· κασών (πλαισίων) χυτηρίου για χυτήρια μετάλλου· βάσεων μητρών· μοντέλων για μήτρες
		25.73.6	Κατασκευή άλλων εργαλείων
293.9	Κατασκευή άλλων γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	28.30.3	Κατασκευή μηχανημάτων εδάφους
		28.30.4	Κατασκευή χορτοκοπτικών μηχανών για χλοοτάπητες, πάρκα ή αθλητικά γήπεδα
		28.30.5	Κατασκευή θεριστικών μηχανημάτων
		28.30.6	Κατασκευή μηχανημάτων για εκτόξευση, διασπορά ή ψεκασμό υγρών ή κονιοποιημένων προϊόντων για τη γεωργία ή την κηπουρική
		28.30.7	Κατασκευή ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων οχημάτων που διαθέτουν συστήματα φόρτωσης ή εκφόρτωσης, για γεωργικούς σκοπούς

		28.30.8	Κατασκευή άλλων αγροτικών μηχανημάτων
		28.30.9	Κατασκευή μερών αγροτικών μηχανημάτων και εξοπλισμού· εργασίες υπερβολαβίας στο πλαίσιο της διαδικασίας κατασκευής γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων
361.1	Κατασκευή καρεκλών και καθισμάτων	31.01.11	Κατασκευή μεταλλικών επίπλων, περιλαμβανομένων και των καθισμάτων, που χρησιμοποιούνται σε γραφεία και καταστήματα
		31.01.12	Κατασκευή ξύλινων επίπλων, περιλαμβανομένων και των καθισμάτων, που χρησιμοποιούνται σε γραφεία
361.2	Κατασκευή άλλων επίπλων για γραφεία και καταστήματα	31.01.1	Κατασκευή επίπλων γραφείων και καταστημάτων και μερών τους
		31.01.91	Υπηρεσίες ταπετσαρίσματος καρεκλών και καθισμάτων γραφείου
361.3	Κατασκευή άλλων επίπλων κουζίνας	31.02.1	Κατασκευή επίπλων κουζίνας
361.4	Κατασκευή άλλων επίπλων	31.09.1	Κατασκευή άλλων επίπλων και μερών τους
		31.09.91	Υπηρεσίες ταπετσαρίσματος καρεκλών και καθισμάτων, όχι γραφείου και εκτός οχημάτων
		31.09.92	Υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) νέων επίπλων (εκτός του ταπετσαρίσματος καρεκλών και καθισμάτων)
362.9	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών	32.12.1	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών
363.0	Κατασκευή μουσικών οργάνων	32.20.1	Κατασκευή πιάνων και άλλων έγχορδων και πνευστών μουσικών οργάνων, ηλεκτρικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων, μετρονόμων, διαπασών· μηχανισμών για μουσικά κουτιά
		32.20.2	Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων μουσικών οργάνων

521.2	Παντοπωλεία	47.11.10.05	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου
		47.11.10.04	Λιανικό εμπόριο ειδών οινοπαντοπωλείου
522.5	Λιανικό εμπόριο οινοπνευματωδών και λοιπών ποτών	47.25.2	Λιανικό εμπόριο ποτών σε εξειδικευμένα καταστήματα
525.5	Λιανικό εμπόριο αναμνηστικών ειδών και ειδών λαϊκής τέχνης	47.78.89.04	Λιανικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης
528.1	Επισκευή υποδημάτων κάθε είδους και άλλων δερμάτινων ειδών	95.23	Επιδιόρθωση υποδημάτων και δερμάτινων ειδών
923.1	Καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία και ερμηνεία	90.01	Τέχνες του θεάματος
		90.02	Υποστηρικτικές δραστηριότητες για τις τέχνες του θεάματος
		90.03	Καλλιτεχνική δημιουργία
923.2	Εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες	90.04	Εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες
923.3	Υπαίθριες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και πάρκα αναψυχής	93.21	Δραστηριότητες πάρκων αναψυχής και άλλων θεματικών πάρκων
930.1	Πλύσιμο και στεγνό καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων	96.01	Πλύσιμο και (στεγνό) καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων
930.2	Δραστηριότητες κομμωτηρίων, κουρείων	96.02.1	Υπηρεσίες κομμωτηρίων και άλλες υπηρεσίες καλλωπισμού
930.4	Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία	96.04	Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία